

www.vodicopkoljenogsarajeva.ba

Historijski vodič opkoljenog Sarajeva

1992-1995

BiH / 1-12

ENG / 13-24

TUR / 25-36

ARA / 37-45

Historijski vodič opkoljenog
Sarajeva
1992-1995

"Opsada Sarajeva je bila epizoda tolike ozloglašenosti u sukobu u bivšoj Jugoslaviji da se mora vratiti natrag u razdoblje Drugog svjetskog rata kako bi našli neku usporedbu u europskoj historiji. Od tada nijedna profesionalna vojska nije provela kampanju neumoljivog nasilja protiv stanovnika europskog grada kako bi ih smanjili do stanja srednjovjekovnog lišavanja u kojoj su bili u stalnom strahu od smrti. U razdoblju pokrivenom u ovoj optužnici, nije bilo sigurnog mesta za Sarajlje, niti kod kuće, škole, bolnice, od namjernog napada."
(Citat iz optužnice Međunarodnog Tribunala za bivšu Jugoslaviju u Den Haagu)

Ovo je Sarajevo

Sarajevo je jedan od najljepših i historijski najzanimljivijih gradova ovog dijela Europe. U cijelom svijetu postoji samo još jedan grad sličan Sarajevu i upravo zbog toga Sarajevo nazivaju i europskim Jerusalemom.

Ovdje, jedna do druge, žive sve velike monoteističke religije. Islam, kršćanstvo, hrišćanstvo i judaizam ovdje imaju svoje svete kuće, sljedbenike, kulturne zaostavštine i prostor za život jedni uz druge u potpunom miru.

Tako je Sarajevo, zapravo, mješavina istoka i zapada, mjesto gdje se susreću različite religije i kulture, prostor gdje se miješaju narodi i običaji, otpočinju i okončavaju se historijski procesi. Jednostavno rečeno, Sarajevo je grad na čija je historijska prsa palo izuzetno puno historije koju ne bi podnijele ni cijele države.

Sarajevo je, također, i olimpijski grad. 1984. godine ovdje su održane 14. Zimske olimpijske igre koje su Sarajevo i po tom osnovu, još jednom stavile na mapu svijeta.

1992. Sarajevo, još jednom, dolazi u fokus svjetske javnosti jer postaje opsjetnut, brutalno ubijan i napadnut grad. Opsjetnut tri puta duže nego Staljingrad u Drugom svjetskom ratu, na Sarajevo je tokom opsade srušeno 50 tona eksploziva. Dnevno je padalo, u prosjeku, 329 granata velikog kalibra na grad, ne računajući dejstvo ostale vrste municije. Tokom opsade Sarajeva ubijeno je njegovih oko 12.000 stanovnika a oni koji su preživjeli ostali su bez vode, struje, hrane i grijanja.

Tako su živjeli 44 mjeseca ili 1425 dana. Svaki dan građani europskog, olimpijskog, multireliгиjskog Sarajeva čekali su pomoć Europe a njihova ratna

historija postajala je hronika koju je i danas teško ispisati, pa je gotovo nemoguće zamisliti kako je bilo preživjeti opkoljeno Sarajevo.

Ovaj Vodič namijenjen je onima koji žele upoznati Sarajevo iz vremena kada ga nisu mogli posjetiti, 1992 - 1996, te dožive djelić sarajevske ratne historije i odavde odnesu poruku koja je nedvosmislena: Sarajevo je, tokom opsade, branilo europske i svjetske vrijednosti koje su sama Europa i Svet izdali dopuštajući da europski Jeruzalem, Sarajevo nezamislio pati na pragu 21. stoljeća, u najžećem ratu u Europi nakon Drugog svjetskog rata.

- Datum proglašenja državnosti BiH

Bosna i Hercegovina je bila kraljevina koja je naletom Otomanske imperije izgubila svoju nezavisnost 1463. godine. Te godine pogubljen je posljednji bosanski kralj Stjepan Tomašević. Gotovo 500 godina kasnije, 25. novembra 1943. godine u bosanskom gradiću Mrkonjić, Bosna i Hercegovina, nakon višestoljetnih prisvajanja, obnavlja svoju državnost nazivajući ovu zemlju i muslimanskim, i srpskom, i hrvatskom. Tako se i danas u Bosni i Hercegovini, i u Sarajevu kao njegovom glavnom gradu, ovaj dan uzima i slavi kao dan države Bosne i Hercegovine.

- Nezavisnost

1990. godine u Bosni i Hercegovini je, nakon što je godinu dana ranije u Europi pao Berlinski zid, pao komunizam. Nove vlasti odlučile su se, kao i većina ostalih jugoslavenskih republika, pozvati svoje građane da se izjasne žele li živjeti u komunističkoj Jugoslaviji.

Tako je 29.2. i 1.3.1992. godine u Bosni i Hercegovini održan referendum o nezavisnosti BiH od SFR Jugoslavije. Na referendum je izašlo 64,31% građana BiH a njih 99,44% glasalo je da želi nezavisnu i slobodnu BiH. Već sutradan, nakon održanog referendumu na kojem je postalo jasno da je BiH postala nezavisna zemlja koja se odvojila od Jugoslavije, u glavnom gradu BiH, Sarajevu, otpočela je blokada od strane srpskih agresora i raznih paravojnih jedinica. Bila je to objava rata Bosni i Hercegovini i njegovom glavnom gradu.

Nastanak sarajevskog paklenog obruča

- Opsada Sarajeva bila je jedna od najdužih opsada u historiji modernog ratovanja kao i najduža opsada jednog glavnog grada ikada u svjetskoj historiji!
- Sarajevo je bilo opsjetljivo cijelih 44 mjeseca, odnosno od 5. aprila 1992. do 29. februara 1996. godine. Bilo je to tri puta duže nego li je bio opsjetljivo Staljingrad od strane armade Adolfa Hitlera u Drugom svjetskom ratu.
- Sarajevo su opkolile snage od oko 18.000 stacionarnih vojnika paravojske "Vojiske Republike Srpske", potpomognute regularnom vojskom i policijom krunje Jugoslavije kao i brojnim paravojnim jedinicama koje su došle iz Srbije i Crne Gore.
- Unutar užeg sarajevskog vatrenog obruča, dugog 55 kilometara, odnosno šireg obruča dugog 180 kilometara, bilo je opkoljeno oko 250.000 sarajevskih civila zbijenih u nekoliko slobodnih sarajevskih naselja. (prilog mapa arbih – mapa ospjetljivo – u dvije boje) Komparacije radi, unutar opsjetljivog Staljingrada, tokom Drugog svjetskog rata, nalazio se tek 75.000 opkoljenih civila.
- Dana 5.4.1992. godine u dijelu Sarajeva Održane su demonstracije za mir na kojima se okupilo nekoliko hiljada građana Sarajeva. Ipak, agresori su položaja već opkoljenog Sarajeva, pucali su na goloruke demonstrante, uglavnom omladinu koja je htjela mir i slobodu. Tog dana na Vrbanja mostu ubijene su Suada Dilberović i Olga Sučić. Ove dvije djevojke su, ujedno, prve žrtve unutar opkoljenog Sarajeva i po njihovim imenima danas se zove most na kojem su izgubile svoje živote od strane terorista i agresora koji su opkolili i napali Sarajevo.
- Na Sarajevo je tokom opsade pucano iz 700 cijevi teškog artiljerijskog kalibra. Grad je gađan iz oko 100 tenkova, a na Sarajevo je svakodnevno pucano iz, oko 500 protivavionskih topova i mitraljeza.
- Najozloglašenija mjesta sa kojih se pucalo po opkoljenom Sarajevu bili su Špicasta stijena odakle je po građanima Sarajeva pucao snajper, Poljine i Trebević odakle je Sarajevo zasipano teškom artiljerijom.

Smrt u Sarajevu - najčešći gost tokom njegove opsade

- Tokom 44 mjeseca opsade Sarajeva, agresor je ubio ukupno 12.002 građana Republike BiH, od čega je ubijeno 1.600 djece.

- Zbog velikog broja ubijenih ljudi, unutar sarajevskog obruča nastala su nova groblja na kojem su sahranjivani ubijeni civili. Gradski parkovi, fudbalski stadioni i razna druga mjesta tokom opsade su pretvoreni u masovna groblja koja i danas postoje i trajno podsjećaju na ono što se Sarajevu dogodilo na pragu 21.stoljeća u srcu Europe.

- U znak sjećanja na 1600 ubijene djece opkoljenog Sarajeva, 9.5.2009. godine u centru Sarajeva, na Trgu Bosne i Hercegovine, podignut je Spomenik ubijenoj djeci Sarajeva.

- Za vrijeme svoje, gotovo četverogodišnje opsade, Sarajevo je vrlo često preživljavalo teške masakre prilikom kojih su srpsko-pobunjenički agresori i teroristi masovno ubijali građane glavnog grada BiH. Sarajevo je doživjelo na desetine teških masakara, ali njih nekoliko ostali su u trajnoj memoriji kako domaće tako i svjetske javnosti.

- Prvi teški masakr unutar obruča glavnog grada BiH dogodio se nedugo nakon postavljanja opsade Sarajeva. Bio je 27.5.1992.godine i ljudi su u centru Sarajeva, u današnjoj ulici Ferhadija koja je tada nosila naziv Vase Miskina, stajali u redu za hleb. Bilo je 10 sati ujutro kada je granata sa srpskih položaja pala među ljudi koji su kupovali hleb. Ubijeno ih je 26 a ranjeno njih 108. Ovo je bio prvi masakr unutar opkoljenog Sarajeva i skupa sa naredna dva o kojima pišemo, izazvao je najteži šok kako za građane opkoljenog grada tako i za svjetsku javnost jer su svi postali svjesni da su unutar sarajevskog obruča mete svi – djeca, starci, invalidi, žene, mladost...

- Masakr na sarajevskoj pijaci Markale dogodio se dva puta. Prvi put 5.2.1994. godine i drugi 28.8.1995.godine. U prvom masakru na sarajevskoj pijaci Markale, agresor je ubio 68 i ranio 144 građanina opkoljenog Sarajeva. To je bio jedan od najstrašnijih zločina kada su ljudi masovno ubijeni na mjestu gdje su tražili hranu.

- U drugom masakru koji se 28.8.1995.godine dogodio na sarajevskoj tržnici Markale, ubijeno je 37 a ranjeno 90 građana opkoljenog Sarajeva.

- Tokom opsade Sarajeva, njegovi opkoljeni građani ubijani su čak i za vrijeme sahrana svojim sugrađanima. Tako je 28.9.1992.godine u naselju Boljakov Potok prilikom sahrane Fatime Jusić, srpski agresor ispalio granatu na ovu tužnu povorku te su tom prilikom ubili 9 a ranili 20 građana opkoljenog glavnog grada BiH. Također, 12.6.1993.godine na mezarju Budaković ponovio se scenarij kada je ubijeno 10 a ranjeno 3 ljudi koji su prisustvovali sahrani.

- Djeca ne znaju šta je rat. Otud su se 1.6.1993.godine okupila da igraju malonogometni turnir u sarajevskom naselju Dobrinja III. Dvije minobacačke granate ispaljene sa agresorskih položaja zauvijek su prekinule riječnu igru. Toga dana ubijeno je 15 a ranjeno 80 civila, uglavnom djece.

Čovječanstvo i Europa trebaju biti upoznati da su ljudi u Sarajevu ubijani čekajući da, doslovno, popiju gutljaj vode. U opkoljenom Sarajevu dogodilo se na desetine masakara u redu za vodu koja je točena sa rijetkih izvora koji su opstali unatoč pokušaju potpunog zaustavljanja života u opkoljenom gradu Republike BiH.

S obzirom kako pijuće vode gotovo da nije bilo, a opkoljene sarajljije su pili i prljavu riječnu vodu kroz koju otiče kanalizacija, građani su se često morali okupljati čekajući vodu kako bi se napili i odnijeli je svojim ukućanima. U tim su redovima brutalno ubijani. Tako je 23.8.1992.godine u ulici Halači na sarajevskoj Baščaršiji ubijeno 8 ljudi. Petnaestog januara 1993.godine u ulici Isevića sokak ubijeno je još 8 ljudi dok je 12.jula.1993.godine ubijeno 13 ljudi. Svi oni ubijeni su u redu za vodu kao i mnogi drugi njihovi sugrađani na različitim mjestima.

- Treba napomenuti i to da za vrijeme opsade Sarajeva, granatiranja i sistematskog rušenja nisu bile pošteđene ni zdravstvene ustanove i institucije. Tako je na Univerzitetsko klinički centar u Sarajevu (UKCS) ukupno baceno preko 350 granata različitih kalibara. Dvije klinike i jedan institut unutar UKSC-a potpuno su uništene, dok su još dvije klinike koje se nalaze u sklopu UKSC-a u potpunosti devastirane.

- Pored UKSC, granatirana je i Državna bolnica u Sarajevu. Ona je tokom opsade Sarajeva pogodjena preko 200 puta granatama teškog kalibra. Pored ove dvije bolnice, agresori na Sarajevo su u potpunosti uništili i sarajevsko porodilište "Zehra Muidović". Prilikom granatiranja i napada na porodilište, agresor je ubio i 5 novorođenih beba a branici Sarajeva su njih 200 uspjeli evakuisati pod paljboru agresorskih granata.

Bitke za odbranu Sarajeva, bitke za život

- Bitka 2.maj 1992. godine

Tog dana srpsko-crnogorski agresor, uz pobunjene teroriste iz Srpske demokratske stranke (SDS), pokušali su osvojiti glavni grad Republike BiH - Sarajevo. Tog jutra počeli su teško granatiranje centra Sarajeva, zapalili su Glavnu poštu, prekinuli veze Sarajeva sa ostatom države i svijetom, te krenuli u pješadijski i tenkovski napad na zgradu Predsjedništva Republike BiH.

Bitka za Sarajevo i odbranu nezavisnosti i državnosti Republike BiH odvijala se na svega stotinu metara od zgrade Predsjedništva Republike BiH i glavne komande Oružanih snaga RBiH, dokle su došli agresorski tenkovi, najoručeniji specijalci krnje Jugoslavije te prateća oklopna vozila i gdje su se vodile odlučujuće borbe prsa u prsa. Neustrašivošću branilaca Republike BiH i Sarajeva 2.maja 1992. godine odbranjena je država Bosna i Hercegovina i njene ključne dvije institucije

- Predsjedništvo države i glavna komanda vojske te ostale državne institucije koje su se nalazile u njihovoj neposrednoj blizini.

- Pofalička bitka (kodnog naziva "Grom") predstavlja strategijsku bitku za Sarajevo i Republiku BiH. Zauzimanjem ovog sarajevskog naselja agresorske snage željele su presjeći glavni grad Republike BiH na dva dijela čime bi njegova odbrana postala nemoguća nakon čega bi se vrlo lako srušila državnost Republike BiH.

- U ranu zoru 16. maja 1992. godine, sat vremena ranije nego što su agresori očekivali, Oružane snage Republike BiH sprječile su tu agresorsku namjeru tako što je napravila iznenadan i šestok napad u kojem je potpuno porazila agresore te sačuvala glavni grad i državu od pada u agresorske ruke. Ova bitka bila je jedna od najvažnijih, dobijenih strategijskih bitaka tokom odbrambenog i oslobođilačkog rata koju je dobila Armija Republike BiH.

- Bitka za sarajevske bebe dogodila se 26.maja 1992.godine. Toga dana agresorske snage napale su sarajevsko Porodište "Zehra Muidović" sa ciljem da s njim ovladaju jer se isto nalazilo na malom uzvišenju unutar Sarajeva. U trenutku napada preko 200 beba se nalazilo u porodištu koje je zasipano granatama.

Historijski vodič opkoljenog Sarajeva

1992-1995

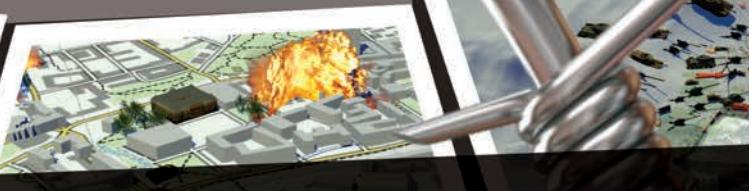
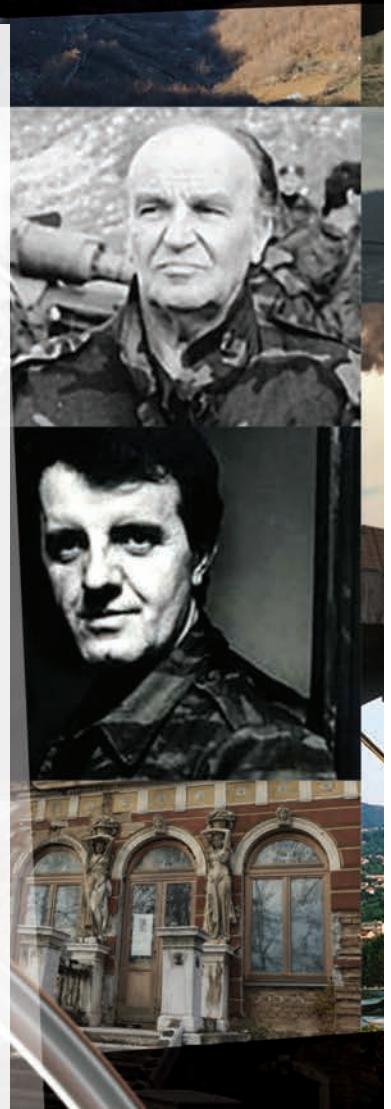
- Pripadnici Oružanih snaga Republike BiH su vodili bitku sa agresorima tokom cijelog dana sve do večernjih sati kada su branici Sarajeva uspjeli evakuisati 200 beba, majke i osoblje klinike, dok je 5 beba ubijeno od strane agresorskog granatiranja i pucanja na Porodilište.

- 1992.godina bila je puna pobjedonosnih bitaka Armije Republike BiH sa jedne, odnosno velike tuge sa druge strane. Kako je Armija Republike BiH sve više pobjeđivala, tako su agresorske snage svoj bijes sve više iskaljivali na civilima, djecom, starcima i ženama bjesomučno ih ubijajući unutar opkoljenog Sarajeva.

- Tako su 8.juna 1992.godine branici i oslobođenci Sarajeva, u žestokoj bici na brdu Žuč koje se nalazi potpuno iznad Sarajeva, oslobođili vrhove Orlić, Volujku i Krstacu kao i naselja Smiljevići i Zabrdje. Nakon ovih kota na širem lokalitetu Žuč oslobođene su Kota 850, Vis i Golo brdo sa kojih su agresori bjesomučno ubijali građane Sarajeva i držali ih u opsadi. Pobjede Armije Republike BiH na lokalitetu Žuč spadaju u jednu od najsjajnijih pobjeda nad agresorima i teroristima u proteklom ratu. Također, Žuč je bilo mjesto na kojem agresor nije mogao da prihvati da je poražen te ga je stalno zasipao artiljerijom bacajući na branioce Sarajeva, nekada, i preko hiljadu granata dnevno na uži lokalitet Žuči.

- Armija Republike BiH bila je prva državna vojska Republike BiH nakon prekida od preko 500 godina. Odluka o preimenovanju svih Oružanih snaga Republike BiH u Armiju Republike BiH donesena je 23.6.1992.godine. Osnivanje Armije Republike BiH dogodilo se na prijedlog komandanta Oružanih snaga Republike BiH generala Sefera Halilovića, odlukom Predsjedništva Republike BiH kao Vrhovne civilne komande te, potom, vojnim naređenjem generala Halilovića.

- Prvi komandant Armije Republike BiH bio je general Sefer Halilović. Drugi komandant Armije Republike BiH bio je general Rasim Delić. Njihovi zamjenici su tokom cijelog perioda rata bili generali Jovan Divjak i Stjepan Šiber. Iako je 23.6.1992.godine donesena odluka o formiranju Armije Republike BiH, kao Dan Armije Republike BiH uzima se 15.4. zbog činjenice da je toga dana Predsjedništvo Republike BiH naredilo objedinjavanje svih oružanih sastava u jedno vojno tijelo koje će se uskoro poslije preimenovati u Armiju Republike BiH.

Rušenje duha Sarajeva

Olimpijski muzej jedan je od prvih kulturno - historijskih objekata koji je uništen od strane agresora. Dana 25.4.1992. godine Olimpijski muzej zasut je granatama te je najveći dio njegove izložbe uništen kao i sama zgrada muzeja.

Nepunih mjesec dana poslije, agresor na Sarajevo zapalio je i olimpijsku dvoranu "Zetra" koja je 21.5.1992. godine potpuno izgorjela nakon granatiranja.

Kako bi se olimpijski duh Sarajeva u potpunosti izbrisao iz sjećanja njegovih građana i posjetilaca te pretvorio u ratna sjećanja prepuna ožiljaka, agresorima na Sarajevo su zasmetale čak i olimpijska skakaonica na Igmanu kao i bob staza sa Zimskih olimpijskih igara 1984. na Trebeviću. Objekti su djelovanjem agresorske artiljerije zapaljeni i uništene 1992. odnosno 1993. godine.

Sarajevska Vijećnica je jedna od najljepših građevina u ovom dijelu Europe i jedan od simbola prepoznatljivosti Sarajeva. U njoj se nalazilo nekoliko stotina hiljada knjiga, zapisova, svezaka, dokumenata, fotografija i arhivske građe koji su od neprocjenjive vrijednosti. 25.8.1992. godine agresor je granatama i zapaljivom municijom zapalio sarajevsku Vijećnicu potpuno je spalivši te uništivši preko 100.000 knjiga i zapisova. Građani Sarajeva su toga dana, rizikujući sopstvene živote ulazili u Vijećnicu koja je gorjela i spašavali njene vrijednosti koje su, nakon obnove ove sarajevske ljepotice, ponovo našle svoje mjesto u njenim novim-starim policama.

Pored Vijećnice u agresor je opkoljenom Sarajevu šestoko granatirao i Zemaljski muzej BiH. Tokom granatiranja ovog Muzeja u njenim prostorijama 10.12. 1993. godine ubijen je i njegov direktor dr.Rizo Sijarić.

Također, zgrada Predsjedništva Republike BiH, koja je nacionalni spomenik naše države, pogodjena je više desetina puta teškim artiljerijskim projektilima iako u njoj nije bilo niti vojske, niti vojnih ciljeva. Agresor na Sarajevo spalio je zgrade Skupštine Republike BiH, Vlade Republike BiH, Glavne Pošte kao i druge nevojne objekte koji danas, nakon obnove, sijaju u svom punom sjaju.

Granatiranje agresora po opkoljenom Sarajevu nije zaobišlo ni nacionalne i historijske spomenike nastale u vremenu Otomanske imperije. Tako je višestruko granatiran prostor čuvene sarajevske Baščarsije nastale 1462.godine, kao i Ferhadija džamija sagrađena 1561.godine a kojoj je agresorskom granatom 1992.godine probijena kupola. Također, agresor je višestruko granatirao i Gazi

Historijski vodič opkoljenog Sarajeva

1992-1995

Husrev-begovu džamiju sagrađenu 1530.godine. Svi navedeni objekti spadaju u nacionalne spomenike BiH.

S druge strane treba kazati da su tokom agresije na Republiku BiH, unutar opkoljenog Sarajeva, snage Armije Republike BiH sačuvale od pljačke, oštećenja, paljenja ili bilo kojeg druge vrste skrnavljenja katoličku Katedralu, pravoslavnu Sabornu crkvu, jevrejsku sinagogu kao i druge vjerske objekte.

Ratna historija s porukom mira - podi u miru i upoznaj ratno Sarajevo

Cijelo Sarajevo je, zbog ratova koji su ovde stalno počinjali, prestajali i iznova bivali započeti, zapravo grad - muzej. U njemu se preljevaju otomanska, austrougarska, jugoslovenska, nacistička, komunistička i skorašnja historija. Ipak, ukoliko želite o ratnoj historiji opkoljenog Sarajeva, iz perioda 1992 -1996, saznati, doživjeti, pogledati i naučiti više, preporučujemo Vam da obidete sljedeće djeliće historije, pored već navedenih lokacija koje su označene u Vodiču ratnog Sarajeva.

- Historijski muzej BiH, nalazi se u ulici Zmaja od Bosne br. 5. U njemu ćete naći najbolju i ujedno najveću muzejsku postavku podsjećanja na opkoljeno Sarajevo. Vidjet ćete način na koji su građani opkoljenog Sarajeva preživljivali, šta su jeli, čime su se grijali, šta su oblačili, kojim sredstvima su komunicirali, iz čega su pili vodu, u čemu su kuhalili te kako i čime su se branili. Ova muzejska postavka predstavlja odlično podsjećanje na surovu opsadu Sarajeva u kojoj je, pored svega teško preživljenog, ostalo jako puno životnog duha što ćete spoznati obilaskom ove muzejske postavke u Historijskom muzeju BiH.

- Spomenik "Ikar" nalazi se u neposrednoj blizini, na platou ispred Historijskog muzeja BiH. "Ikar" je bila najčešća hrana koja je dolazila kao "pomoć" iz svijeta stanovnicima opkoljenog Sarajeva. Ni do danas nije utvrđeno šta je konzerva "Ikar" sadržavala, osim što je jasno da nikako nije bila zdrava.

- U znak ironične "zahvale" Međunarodnoj zajednici koja je europsko i olimpijsko Sarajevo ostavila da umire hraneći ga otrovnom "hranom" kao što je "Ikar", umjetnik Nebojša Šobić napravio je ovaj spomenik

Međunarodnoj zajednici u obliku konzerve "Ikar" i ironična natpis na spomeniku: "Zahvalni građani Sarajeva". Spomenik je otvoren 10.4.2007. godine.

- Muzej Tunela spaša nalazi se u ulici Tuneli br.1, naselje Donji Kotorac. Tunel spaša, u ratu službeno nazvan "Tunel D-B", napravljen je tokom opsade Sarajeva 1993. godine. Ideju za gradnju ovog strateškog državnog objekta dao je Mirsad Čaušević, dok je njegovu izgradnju naredio prvi komandant Armije Republike BiH general Sefer Halilović.

- Tunel je napravljen ispod piste Aerodroma Sarajevo i povezivao je dvije teritorije koje je držala Armija Republike BiH, Dobrinju i Butmir, pa se tako i tunel službeno zvao "Tunel D-B". Sam Tunel spaša je dug oko 720 metara, visok oko 1,5 m. Danas se u Muzeju Tunela spaša mogu vidjeti arhivski dokumenti, fotografije, video snimci, ratni rekviziti te razni drugi historijski predmeti koji posjetu ovom Muzeju čini fantastičnim doživljajem ratnog Sarajeva u ugodažu mira.

- U samom centru Sarajeva nalazi se nekoliko zgrada koje danas imaju drugačiju namjenu nego tokom opsade Sarajeva. Tako se Glavna komanda Armije Republike BiH, odakle se komandovalo odbranom i oslobođanjem Republike BiH, nalazila u zgradama današnjeg Općinskog suda u Sarajevu te oву zgradu možete vidjeti u ulici Šenoina br.1. Zgrada nije mijenjala svoj izgled iz ratnog vremena.

- Komanda Prvog sarajevskog korpusa Armije Republike BiH nalazila se u ulici Danije Ozme br.7 gdje će danas naći zgradu Centralne izborne komisije BiH. Zgrada nije mijenjala svoj izgled u odnosu na ratno vrijeme.

- Ratna džamija na Igmanu nalazi se na sarajevskoj planini Igman. Građena je na raskrsnici puteva Kabalovo – Hrasnički stan i put do nje vodi vas kroz prelijepi krajolik bosanske planine, u šetnju od sat vremena kroz prirodu.

- Njen idejni začetnik bio je Osman Smječanin a Ratna džamija Igman građena je od novembra 1993. do februara 1994. godine. Bila je to prva izgrađena ratna džamija nakon što je njih nekoliko stotina porušeno tokom agresije na Republiku BiH. Ratna džamija Igman napravljena je od drveta. Građevinski i stilski potpuno je uklopljena u planinski ambijent i ovo je jedno od omiljenih destinacija turista koji vole ratni i duhovni turizam koji ih vodi kroz bosansku prirodu.

Historijski vodič opkoljenog Sarajeva

1992-1995

- Na Igmanu se, također, nalazi i Malo Polje koje je za vrijeme Zimskih olimpijskih igara 1984.godine u Sarajevu bila poprište sportskih, dok je ljeta 1993.godine bila mjesto gdje su branici Sarajeva zaustavili agresorske vojnike od pokušaja stavljanja Sarajeva u dvostruki obruč. Na ovom mjestu nalazi se i skijaška skakaonica koja svojim izgledom svjedoči o ova dva historijska razdoblja.

- Mezarje Kovači je najveće mezarje poginulih branilaca opkoljenog Sarajeva. Na njemu je ukopano 1487 pripadnika Armije Republike BiH i Ministarstva unutrašnjih poslova naše države. Unutar ovog mezarja ukopani su brojni komandanti, ratni heroji, poput Safeta Hadžića, ali i borci koji su umirali nakon okončanja rata. U kompleksu ovog mezarja nalazi se i mezar predsjednika Predsjedništva Republike BiH Alije Izetbegovića.

- Mezarje Ali-pašine džamije nalazi se tik uz zgradu Predsjedništva BiH. U haremu Ali-pašine džamije danas je ukopano nekoliko slavnih generala Armije Republike BiH kao što su Mustafa Hajrulahović "Talijan", Rifat Bilajac, Enver Šehović, Safet Zajko, Zlćiro Suljević i drugi branici Sarajeva.

*"Ako pitaš gdje sam sada, ne idem iz ovog Grada sve je moje ovdje ostalo.
Ako pitaš kako mi je, da ti roknu samo dvije, sve bi ti se samo kazalo.
Nikome se ne ponovilo"* (Kemal Monteno, sarajevski pjesnik o opsadi Sarajeva)

"Grad koji je nekada bio simbol rata i destrukcije, postao je mjesto gdje različitost više ne predstavlja prijetnju, već je znak bogatstva i mogućnosti. Europski Jeruzalem predstavlja raskrsnicu kultura, nacija i religija što je status koji zahtijeva gradnju novih mostova, uz obnavljanje starih" (Papa Franjo)

www.vodicopkoljenogsarajeva.ba

Historical guide through siege of
Sarajevo 1992-1995

BiH / 1-12

ENG / 13-24

TUR / 25-36

ARA / 37-45

Historical guide through siege of Sarajevo

1992-1995

"The siege of Sarajevo was the episode with so much notoriety in the conflict in the former Yugoslavia that has to go back to the period of Second World War II to find a comparison in European history. Since then no professional army did not carry out campaign of relentless violence against the inhabitants of European cities in order to reduce them to a state of medieval deprivation in which they were in constant fear of death. In the period covered in this indictment, there was no safe place for the people of Sarajevo, either at home, school, hospital, from deliberate attack". – (Quote from the indictment of the International Tribunal for the Former Yugoslavia in The Hague)

This is Sarajevo

Sarajevo is one of the most beautiful and historically interesting cities from this part of Europe. All over the world there is only one city like Sarajevo, which is why Sarajevo is called European Jerusalem.

Here, side by side, live all the great monotheistic religions. Islam, Orthodox Christianity and Judaism here have their holy house, followers, cultural legacy and live their lives side by side in peace.

Thus, Sarajevo, in fact, represents a mixture of East and West, the meeting place of different religions and cultures, a place where the mixed people and traditions are starting and ending the historical processes. Simply, Sarajevo is a city on whose historical chest fell so much history that could not bear even an entire state.

Sarajevo is also an Olympic city. There were held 14th Winter Olympics Games in 1984. On that basis, Sarajevo, once was put on the world map.

1992 Sarajevo, once again, comes into focus world public as it became city which was brutally murdered, attacked and under the seige. It was under siege three times longer than Stalingrad in Second World War. During agression on Sarajevo there were 50 tons of explosives dropped on my brave city. In just one day there fell approximately 329 large - caliber shells on the city. An average number was 329 large caliber shells that attacked my Sarajevo. We did not count other types of ammunition. During the siege of Sarajevo were brutally killed about 12,000 inhabitants and those who survived were left without water, electricity, food and heating.

So they lived in war for 44 months or 1,425 days. Every day citizens of Europe,

Olympic, multi-religious Sarajevo waited help from Europe and its war history became the chronicle that is still difficult to print, it is almost impossible to imagine what it was like to survive the siege of Sarajevo.

This guide is intended for those who want to discover Sarajevo from time when they could not see it from 1992 to 1996, and experience a piece of Sarajevo's war history and carry out a message that is unequivocal: Sarajevo, during the siege, defended the European and world values alone Europe and World issued allowing the European Jerusalem, Sarajevo unimaginable suffering on the threshold of the 21st century, the heaviest war in Europe since World War II.

- Date of declaration of state Bosnia and Herzegovina

Bosnia and Herzegovina has been a kingdom which is the onslaught of the Ottoman Empire lost its independence in 1463. That year was executed last Bosnian king Stjepan Tomasevic. Almost 500 years later, on November 25, 1943 in the Bosnian town Mrkonjic, Bosnia and Herzegovina, after centuries of appropriation, restores its statehood, calling this country Muslim, and Serbian, and Croatian. As today in Bosnia and Herzegovina and Sarajevo as its capital, this day is taken and is celebrated as the Day of Bosnia and Herzegovina.

- Independence

In 1990 in Bosnia and Herzegovina, after the previous year in Europe, Berlin Wall fell, communism fell. New authorities decided, like most of the other Yugoslav Republics, to ask its citizens to declare whether they want to live in communist Yugoslavia.

Thus, 29th February and 1st March 1992 in Bosnia and Herzegovina was held a referendum on independence of Bosnia and Herzegovina from Yugoslavia. Votes at the referendum were 64.31 % of the citizens of Bosnia and Herzegovina and 99.44 % of them voted that they wanted an independent and free Bosnia and Herzegovina. The next day, after the referendum in which it became clear that Bosnia and Herzegovina became an independent country, Yugoslavia was split into smaller countries. The capital of Bosnia and Herzegovina, Sarajevo was blocked by the Serbian aggressor. It was a declaration of war on Bosnia and Herzegovina and its capital city.

Historical guide through siege of
Sarajevo 1992-1995

Historical guide through siege of
Sarajevo
1992-1995

Occurrence of tough encirclement of Sarajevo

The siege of Sarajevo was one of the longest sieges in the history of modern warfare as well as the longest siege of one capital ever in world history!

Sarajevo was under siege with the whole 44 months, from 5th April 1992 to 29th February 1996. It was three times longer under siege than it was Stalingrad during World War II by army of Adolf Hitler. Sarajevo was surrounded by forces of about 18,000 stationary paramilitary soldiers "Army of the Republic of Serbian", supported by the regular army and police from Yugoslavia as well as a number of paramilitaries who came from Serbia and Montenegro.

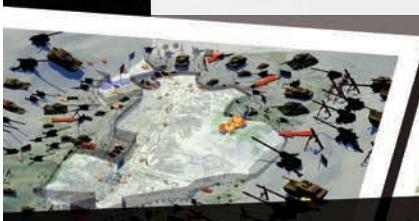
Inside Sarajevo the fire ring was narrow, 55 kilometers long, 55 kilometers long, and wider 180 kilometers, was surrounded by about 250,000 Sarajevo civilians huddled in a couple of Sarajevo settlements.

If we compare two cities Stalingrad which under siege lost 75 000 civilians and on the other side we have got Sarajevo with loss of 250,000 civilians

- On 05th April 1992 the part of Sarajevo held a demonstration for peace on which gathered several thousand citizens of Sarajevo. However, the aggressors from positions already besieged Sarajevo, fired on unarmed demonstrators, mostly young people who want peace and freedom. That day at the Vrbanja bridge were killed Suad Dilberović and Olga Sučić. These two girls are, at the same time, the first victims in the besieged Sarajevo and in memoriam of first victims of Sarajevo, bridge got its name according to girls that lost their lives by terrorists and aggressors who surrounded and attacked Sarajevo.

- In Sarajevo during the siege fired 700 artillery tubes of heavy caliber. The town was shelled from around 100 tanks, and Sarajevo daily was under brutal attack, about 500 anti-aircraft guns and machine guns.

The most notorious places from which they were shooting at Sarajevo under siege were Špicasta rock from where the citizens of Sarajevo were killed with sniper shots, Poljine and Trebević where Sarajevo was shot with heavy artillery.

Death in Sarajevo - the most frequent guest during its siege

During the 44 months of the siege of Sarajevo, aggressor against the Republic of Bosnia and Herzegovina, many citizens were killed 12,002, and of this number, 1,600 children were children.

Due to the large number of people who were killed, in Sarajevo, there were made huge cemeteries where they buried brutally killed civilians. City parks, football stadiums and various other places during the siege have been transformed into a mass graveyard that still exist and permanently remind us of what happened on the threshold of Sarajevo in 21st century in the heart of Europe. (Photos - blacksmiths, stadium, bar codes)

- In memory of the 1,600 children killed during the Sarajevo siege, on 9th May 2009 in the center of Sarajevo, in Bosnia and Herzegovina, it was built monument in memoriam to the children who were killed in Sarajevo. (Photos, bar codes)
- During hard and depressive four-year siege of Sarajevo, there were brutal and serious massacres during which the Serbian-rebel aggressors and terrorists mass killing citizens of Bosnia and Herzegovina. Sarajevo has experienced dozens of serious massacres but few of them have remained in non-volatile memory both domestic and international public.

The first heavy massacre inside the rim of capital occurred shortly after laying siege of Sarajevo. It was on 27th May 1992 and people were in the center of Sarajevo, in today's street Ferhadija, which then had name the Vasa Miskin, stood in line for bread. It was 10 o'clock in the morning when a shell from Serbian positions fell among people who were buying bread. There were killed 26 innocent people and wounded 108. This was the first massacre in the besieged Sarajevo and after happened the next two. That was the worst shock to the citizens of the besieged city and to world public because everyone became aware that in Sarajevo were killed innocent people, everyone - children, the elderly, the disabled, women, youth ... by horrible aggressor.

The massacre at Sarajevo's Markale market place happened twice.

First happened on 5th February 1994, second on 28th August 1995. In the first

Historical guide through siege of
Sarajevo 1992-1995

Historical guide through siege of Sarajevo

1992-1995

massacre at Sarajevo's Markale market, the aggressor killed 68 and wounded 144 citizens of besieged Sarajevo. It was one of the worst crimes when people were massively killed at the place where they were looking for food. (Photo, barcode, below the video ...)

In another massacre that occurred on 28th August 1995 at the Sarajevo Markale market, killed 37 and wounded 90 citizens of besieged Sarajevo. (Place days, sometimes, under the photo, video, testimony ...)

During the siege of Sarajevo, its besieged citizens were killed even during the funeral of their fellow citizens. So on 28th September 1992 in the village Boljakov Potok, it was burial of Fatima Jusic. Serbian aggressor fired a shell at this sad funeral, and then they killed 9 and wounded 20 citizens in the besieged capital of Bosnia and Herzegovina. Also, on 12th June 1993 in the cemetery Budakovići repeated the same brutal scenario which killed 10 and wounded three people who attended the funeral.

Children were not aware of all horrors of war. They gathered to play soccer tournament in Dobrinja III on 1ST June 1993. Two mortal shells fired from aggressor's positions permanently stopped their game. On that day were 15 kids killed and wounded 80 civilians, mostly children.

Mankind and Europe must understand that people in Sarajevo were killed waiting for literally to drink a sip of water. In besieged Sarajevo happened dozens of massacres in line for water that is poured from the few sources that have survived in spite of an attempt to completely stop living in the besieged capital of Bosnia and Herzegovina.

Taking into the fact that there was not enough drinking water during war, citizens from Sarajevo drank dirty water from river that flows through sewage system. Citizens often had to wait in lines with gallons to take water. They were brutally killed while they were waiting in a line for water. So on 23rd August 1992 in street Halači in Sarajevož Baščaršija were 8 people killed.

On 15th of January 1993 at Isevića alley were 8 people killed while 12th July 1993 were 13 people killed. All of them were killed in the line for water as well as many other fellow citizens in different places.

It should be noted that during the siege of Sarajevo, the shelling and systematic demolition were not spared medical facilities and institutions.

Thus, the University Clinical Center in Sarajevo was demolished totally when over 350 shells of various calibers fell down on clinical center. Two clinics and one

institution inside UKCSK were completely destroyed, while another two clinics that were part of QKSU was completely devastated.

Besides QKSU, State Hospital in Sarajevo was under. It was during the siege that was under attack more than 200 times by shells of heavy caliber. Two hospitals were completely destroyed by aggressor in Sarajevo as well as Maternity hospital "Zehra Muidović". When the shelling started on Maternity ward, aggressor killed five newborn babies. Brave people and defenders of Sarajevo managed to evacuate 200 patients under aggressor's fire grenade.

The battle for the defense of Sarajevo, the battle for life

- Battle on 2nd May in 1992

On that day, the Serbian-Montenegrin aggressor, with rebel terrorists of the Serbian Democratic Party (SDS), have tried to conquer the capital Republic of Bosnia and Herzegovina - Sarajevo. That morning began heavy shelling Sarajevo center, set fire to the main post office, severed ties with the outside world and the country and went into infantry and tank attack on the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina.

The battle for Sarajevo and the independence and statehood of the Republic of Bosnia and Herzegovina took place on only a hundred meters away from the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina and the general command of the Armed Forces of RBH, as long as they came aggressor tanks, best-trained specialists rump from Yugoslavia who were supported with armored vehicles and where they fought decisive battles against innocent citizens. Fearlessness defense attorneys of the Republic of Bosnia and Herzegovina and Sarajevo on May 2nd 1992 defended the state of Bosnia and Herzegovina and two basic institutions - the Presidency and the main command of the army and other state institutions that were located in the immediate vicinity.

- Pofalićka Battle (code-named "Thunder") was a strategic battle for Sarajevo and the Republic of Bosnia and Herzegovina. Aggressor forces wanted to cut the capital of the Republic of Bosnia and Herzegovina into two parts and their intention was to make thus his defense impossible after which they would easily conquer statehood of the Republic of Bosnia and Herzegovina.

At dawn on May 16th 1992, an hour earlier than the aggressors expected, the armed

Historical guide through siege of
Sarajevo 1992-1995

Historical guide through siege of Sarajevo

1992-1995

forces of the Republic prevented the aggressor's intention by making a sudden and violent attack in which aggressor was completely defeated and Bosnian soldiers managed to preserve the capital of the country falling into aggressor's hand. This battle was one of the most important, strategic battles which were obtained during defense and liberation in aggression of Bosnia and Herzegovina and the capital, Sarajevo.

1992 was full of victorious battles of Army of Bosnia and Herzegovina on one hand, and great sorrow on the other. As the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina increasingly started winning on the other side aggressor forces and anger became worse and tried to kill innocent civilians, children, old men and women frantically shooting them in the besieged Sarajevo.

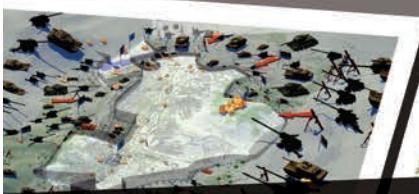
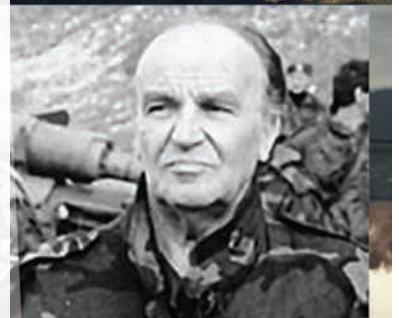
Thus, on 8th June 1992 defenders and liberators of Sarajevo, in the fierce battle to Žuč located entirely above Sarajevo, liberated peaks Orlic, Volujak and Krstac and settlements Smiljevići and Zabrdje. After these places, defenders managed to free Kota 850, Vis and Golo Brdo. On the other side aggressors were furious and killed many citizens of Sarajevo and kept them under siege. Žuč was one of the most glorious victories that happened in aggression in Sarajevo against aggressor and terrorists in war Žuč was a place where aggressor could not accept lost so constantly was throwing thousand shells during one day.

- Army of Republic of Bosnia and Herzegovina was the first national army of Republic of Bosnia and Herzegovina after the termination of more than 500 years. The decision on renaming of the Armed Forces of the Republic of Bosnia and Herzegovina in the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina was adopted on 23rd of June 1992.

The establishment of the Army of Bosnia and Herzegovina happened at the proposal of the commander of the Armed Forces of Republic of Bosnia and Herzegovina General Sefer Halilović, the decision of the Presidency of Bosnia and Herzegovina as the supreme civilian command and, then, with military order of General Halilović.

The first commander of Army of Bosnia and Herzegovina was General Sefer Halilović. The second commander of Army of Bosnia and Herzegovina was General Rasim Delić. Their deputies were generals during the entire period of the war General Jovan Divjak and Stjepan Šiber.

Although on 23rd June 1992 it was made decision on the formation of Army of Bosnia and Herzegovina, the Day of Army of Bosnia and Herzegovina is taken on 15th April due to the fact that on that day the Presidency of Republic of Bosnia and Herzegovina ordered the unification of all armed forces in a military body that will soon after be renamed Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina.

Demolition of the spirit of Sarajevo

The Olympic Museum is one of the first cultural - historical buildings that was destroyed by the aggressor. On 25th April 1992 Olympic Museum was covered with shells and most of its exhibitions were destroyed and the building itself, museum.

Less than a month later, the aggressor in the Sarajevo set fire to it and Olympic hall "Zetra" was completely burned after the shelling on 21st May 1992.

In order to completely erased from memories of its citizens and visitors and turned into a war memories full of scars, aggressors were bothered even with an Olympic ski jump and bobsleigh track from 1984 Winter Olympics in Trebevic and aggressor artillery burned and destroyed in 1992 and 1993.

Sarajevo City Hall is one of the most beautiful buildings in this part of Europe and a symbol of recognition of Sarajevo. It contained hundreds of thousands of books, records, volumes, documents, photographs and archival materials that are invaluable. On 25th August 1992 aggressor grenades and ammunition ignited Sarajevo City Hall completely burned and destroyed over 100,000 books and records. The citizens of Sarajevo that day, risking their own lives entered the City Hall, which was burning and tried to save its values. After the restoration of Sarajevo's beautiful hall, again all those values found their place in its new-old policies.

Aggressor heavily shelled other precious institutions and in its brutal targed was the National Musem. During shelling of the museum on 10th December in 1993 , director got killed dr.Rizo Sijarić.

Also, the building of the Presidency of Bosnia and Herzegovina, which is a national monument of our country, was under heavy artillery projectiles during aggression, although it was neither the army nor military targets. The aggressor burned the building of the Assembly of the Republic of Bosnia and Herzegovina, the Government of the Republic of Bosnia and Herzegovina, the main post office and other non-military objects that today, after restoration, shine in its full glory.

The shelling of the besieged Sarajevo aggressor failed to skip national and historical monuments created in the time of the Ottoman Empire. Sarajevo's Bascarsija that was built in 1462 was under grenades shelling several times and Ferhadija mosque which was built in 1561 was under grenade and aggressor managed to break down precious mosque in 1992. Also, the aggressor was repeatedly shelled and Gazi Husrev Bey Mosque that was built 1530 All these facilities belong to the national monuments.

Historical guide through siege of
Sarajevo 1992-1995

Historical guide through siege of
Sarajevo
1992-1995

On the other hand it should be noted that during aggression against Republic of Bosnia and Herzegovina, within the besieged Sarajevo, Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina prevented Catholic Cathedral, the Orthodox church, a synagogue and other religious objects from robbery, damage or any kind of destruction.

WAR HISTORY WITH MESSAGE OF PEACE - Come in peace and meet Sarajevo in war

The whole Sarajevo is due to the wars that began here , stopped and again started from beginnings , actually the city - museum . There are mixed Ottoman, Austro-Hungarian, Yugoslav , Nazi , communist and recent history . However, if you want the war history of besieged Sarajevo, from the period 1992 - 1996 to find out, look and learn more, we encourage you to visit the following pieces of history, in addition to these locations , which are marked in the Guide of besieged Sarajevo .

Historical Museum, located at the Dragon of Bosnia 5. There you can find the best and the largest exhibition in museum that remind you on the besieged Sarajevo. You will see the way in which the citizens of besieged Sarajevo survived, what they ate, what did they use instead of central heating , what they wear, what means of communication they used what they drank, what they cook and how and what they were defending.

The museum exhibition is an excellent reminder of the brutal siege of Sarajevo in which , despite all the hard survived, the rest a lot of the spirits that you will realize a tour of the museum exhibition in the Historical Museum of Bosnia and Herzegovina .

Monument "Icarus" is located in the immediate vicinity, in front of the Historical Museum of Bosnia and Herzegovina. "Icarus" was the most common food usually came as donation in cans and citizens from Sarajevo got it from foreign countries as a "help" It has not been determined what can "Icarus" contain in addition to making it clear that by no means was healthy.

In a sign of ironic "thank you" to an International community that the European and Olympic Sarajevo left to die by feeding them with poisoned "food" like "Icarus", artist Nebojsa Šobić made this monument of the international community in the form of cans of "Icarus" and the ironic inscription on the monument "grateful citizens of Sarajevo". The monument is opened on 10th April 2007.

- Museum of the Salvation Tunnel is located at Tunnels No.1, a village Donji Kotorac. Tunnel of Hope, the war was officially named "Tunnel D-B", made during the siege of Sarajevo in 1993. The idea to build this strategic state object gave Mirsad Causevic while its construction ordered the commander of the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina General Sefer Halilovic.

The tunnel was built under the runway of Sarajevo airport and it was linking two territories in the state of the Army of Bosnia and Herzegovina, Dobrinja and Butmir, so that the tunnel was officially named "Tunnel D-B". Tunnel of Hope is about 720 meters long, 1.5 meters high. Today, the Museum of the Salvation Tunnel can see archive documents, photos, videos; war equipment and various other historical things and who visit this museum do a fantastic experience of wartime Sarajevo in atmosphere of peace.

- In the center of Sarajevo, there are several buildings which today have a different purpose than during the siege of Sarajevo. Thus, the main Command of the Army of Bosnia and Herzegovina, where made important decisions about defense and liberation of Republic of Bosnia and Herzegovina, is located in the building of today's Municipal Court in Sarajevo and this building you can see in street Šenoina number 1. Building has not changed its appearance since wartime

Command of the First Sarajevo Corps of the BH Army was in the street Danijela Ozme No.7 where you will now find the building of the Central Election Commission. The building has not changed its appearance since wartime.

- War mosque on Igman is located on Mount Igman near Sarajevo. It was built at the crossroads Kabalovo - Hrasnički stan and time to it takes you through the beautiful landscape of mountains of Bosnia, a walk of an hour through nature.

Its creator was Osman Smječanin a war mosque in Igman was built from November 1993 – to February 1994. It was the first mosque that was built in the war after a two hundred were destroyed during the aggression against the Republic of Bosnia and Herzegovina. War mosque in Igman is made of wood. Construction and style is fully integrated into the mountain environment and this is one of the favorite destinations of tourists who love war and spiritual tourism that takes them through the Bosnian countryside.

On Mountain Igman, there is also Malo Polje is a little place that was popular during the Winter Olympic Games in Sarajevo in 1984, was the scene of sports,

Historical guide through siege of
Sarajevo
1992-1995

while in summer 1993 was the place where defenders of Sarajevo stopped the aggressor troops from attempting placing Sarajevo in double hoop. At this place there is a ski jump that testifies to these two historical periods.

- The cemetery Kovaci is the largest cemetery where innocent citizens of Bosnia and Herzegovina were buried. There were 1487 people buried and those were members of Army of Republic of Bosnia and Herzegovina, ministers of Internal affairs of our country. In this cemetery many commanders, war heroes like Safet Hadzic and other soldiers who died when war ended. In the complex of this cemetery is the grave of the first president of the Presidency of Bosnia and Herzegovina Alija Izetbegovic.
- The cemetery Ali Pasha Mosque is located next to the building of the Presidency of Bosnia and Herzegovina. In the harem of Ali Pasha mosque today is buried several famous generals of the Army of Bosnia and Herzegovina such as Mustafa Hajrulahović "Italian", Rifat Bilajac, Enver Šehović, Safet Zajko, Živojko Suljević and other defenders of Sarajevo.
- Roses in the asphalt, „are traces of artillery shells , painted in red color - the color of the blood of the killed citizens of Sarajevo, which , unfortunately, you can see around the present-day Sarajevo . These monuments are located in areas where during the aggression against the Republic of Bosnia and Herzegovina were exploded aggressor shells that killed the greater number of citizens of the besieged city, besieged Sarajevo. Preserving the "Rose in the asphalt" Sarajevo preserves the memory of the fiercest siege of a European city and its inhabitants after World War II.

"If you ask me where I am now, I do not go out of this City all my is left here. If you ask me how it is, if just two bombs fall down, everything will be said then. Never happens this to anyone, anywhere" - (Kemal Monteno , Sarajevo poet of the siege of Sarajevo)

"A city that was once a symbol of war and destruction has become a place where diversity is no longer a threat, but it is a sign of wealth and opportunities. European Jerusalem represents a crossroads of culture, nations and religions as a status which requires the construction of new bridges along with reconstruction of old ones" - (Pope Francis)

www.vodicopkoljenogsarajeva.ba

kuşatılmış tarihsel rehber Saraybosna 1992-1995

BiH / 1-12

ENG / 13-24

TUR / 25-36

ARA / 37-45

"Saraybosna Kuşatması, eski Yugoslavya devletindeki çatışmalar arasında o kadar kötü bir sahneydi ki, Avrupa tarihinde benzerini bulmak için İkinci Dünya Savaşı dönemine gitmek gerekir. O zamandan bu yana, hiçbir profesyonel ordu bir Avrupa şehrinin vatandaşlarına karşı, ortadoğu dönemindeki gibi sürekli ölüm korkusu yaşatacak amansız şiddet uygulama kampanyası yaşıtmadı. Bu iddianamede anlatılan zaman süresinde, Saraybosnalıların kasıtlı saldırından kaçacak hiçbir güvenli yeri yoktu; ne evde, ne okulda, ne de hastanede." (Lahey'de yer alan Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi iddianamesinden bir alıntı)

Burası Saraybosna

Saraybosna, güzellik ve tarihsel açıdan, Avrupa'nın bu bölümünde bulunan en ilginç şehirdir. Bu şehrin "Avrupa'nın Kudüs'ü" olarak bilinmesinin sebebi, tüm dünyada Saraybosna gibi tek bir şehir bulunmamasıdır.

Burada, tek tannlı dinlerin hepsi yan yana yaşıyor. Müslümanlar, Katolik ile Ortodokslar ve Yahudiler, kendi dini tapınakları ve kültürel mirası ile hayatlarını barış içinde bir arada sürdürüyor.

Saraybosna, aslında, Doğu ve Batı kültürünün karışımı, farklı din ve kültürlerin karşılaşışı, halkların ve adetlerin bir arada yaşadığı tarihi süreçlerin başlayıp bittiği bir şehirdir. Basitçe söylemek gerekirse, Saraybosna'nın göğsü, koskoca ülkelere bile kaldıramayacağı tarihsel olaylar karşıladı.

1984 Kış Olimpiyatları: Saraybosna, 1984 yılında düzenlenen kış olimpiyatlarının ev sahipliğini yaptı. Olimpiyatların yapıldığı dönemlerde Saraybosna, Yugoslavya kapsamında bulunan bir şehirdi.

Saraybosna 1992 yılında, kuşatılmış, vahşice saldırlmış ve halkın öldürülmiş haliyle, tekrar dünyanın odak noktası oldu. Bosna Hersek'in kalbi Saraybosna savaşın yıkıcılığını artık üzerinden atmış gözükmektedir. Kuşatması, İkinci Dünya Savaşı'ndaki Stalingrad'a göre üç kat uzun olan Saraybosna'ya kuşatma sırasında 50 tonluk patlayıcılar düştü.

Günde, ortalama olarak, şehir üzerinde 329 bombalar düştü, Üç yıldan fazla süren bu savaş sırasında 12.000 kişi hayatını kaybederken, hayatı kalanlar ise su, elektrik, gıda ve ısıtmadan mahrum olarak yaşadılar.

İnsanlar böylece 44 ay ya da 1425 gün boyunca hayatlarını sürdürdü.

Her gün bu Olimpiyat şehrinin, bu çok dinli Saraybosna şehrinin vatandaşları Avrupa'dan yardım beklediler. Onların savaşta yaşadıklarını bugün bile anlatmak bile zorken, kuşatılmış Saraybosna'da geçen hayatı hayal etmeye imkansızdır.

Bu rehber Saraybosna'yla tanışmak ve 1992-1996 yılları arasındaki savaş zamanını öğrenmek isteyenler için hazırlanmıştır. Aynı zamanda, bu rehber ile açık bir mesaj veriliyor: Saraybosna, kuşatma sırasında bile, bir Avrupa Kudüs'ünün, Saraybosna'nın 21. yüzyılda bu kadar ağır acıya maruz kalmasına sessizce kalarak izin veren Avrupa ve tüm dünyanın terkettiği bütün değerleri korumuştur.

- Bosna Hersek devletinin tarihi

Bosna Hersek krallığını kurmuş bir ülkeydi ve 1463 yılında Bosna Hersek Osmanlı idaresi altına geçti. Stjepan Tomašević bu yılda idam edilmiştir. Bosna, bu kral döneminde coğrafi alan ve politik güç bakımından siyasi tarihinin zirvesindediydi. Neredeyse 500 yıl sonra, 25 Kasım 1943 tarihinde, Bosna'nın kasabası Mrkonjić'te, Bosna Hersek, yüzyıllar olan ödeneğinden sonra, bu bölgeyi Boşnak, Hırvat ve Sırpların devleti olarak kurdu. Böylece bugün, Bosna Hersek başkenti Saraybosna'da, ve diğer şehirlerde bu tarih Bosna Hersek Bayramı olarak kutlanıyor.

- Bağımsızlık

1990 Bosna-Hersek'te, Avrupa'da, Berlin Duvarı'nın yıkılmasından bir yıl sonra, komünizm düştü. Yeni oluşmuş hükümet kararı, aynı zamanda diğer Yugoslav cumhuriyetlerinin çoğunda olduğu gibi, komünist Yugoslavya yaşamak isteyip istemediğini bizi bildirmek için vatandaşları çağrırdılar.

Bu şekilde, 29 Şubat 1992 ve 1 Mart 1992 tarihinde Yugoslavya'da Bosna-Hersek için bağımsızlık referandumu düzenlendi. Referandum'da nüfusun %64,31'i oy kullandı ve oyların yüzde 99,44'ü bağımsız bir Bosna-Hersek için oy kullandı. Referandum'dan sonra, bağımsız bir ülke oldu ama Bosna'daki savaş 1992 yılının İlkbaharında başladı. Bosna-Hersek'in başkenti, Saraybosna'da, Sırpların saldırın ve çeşitli paramiliter birimleri abluka başlattı. Kuşatma altındaki şehirler ve mülteci kamplarında bir çok insan öldürüldü ve işkenceye uğradı.

Saraybosna ateş çemberinin oluşturulması

Saraybosna kuşatması, modern savaş tarihindeki en uzun kuşatmalardan biriydi ve dünya tarihinde ise bir başkentin en uzun kuşatmasıydı!

Saraybosna, tüm 44 ay boyunca kuşatılmıştı - 5 Nisan 1992 tarihinden 29 Şubat 1996 yılına kadar. 2 Dünya Savaşı sırasında Adolf Hitler orduları tarafından Stalingrad kuşatmasından üç kat daha uzundu. Saraybosna, Yugoslavya ordusu ve polisi tarafından desteklenen "Sırp Cumhuriyeti Ordusu" (yaklaşık 18.000 asker) ile Sırbistan ve Karadağ'dan gelenlerle birlikte çok sayıda paramilitär birimleri gibi askerler tarafından kuşatıldı.

Dar Saraybosna'da, 55 kilometre ve kemer 180 kilometre uzunluğundaki ateş çemberi altında, yaklaşık 250.000 sivil de hapis kaldı. Karşılaşma uğruna, İkinci Dünya Savaşı sırasında Stalingrad kuşatma altında bulunan sadece 75.000 sivil vardı.

- 5 Nisan 1992 tarihinde, Saraybosna'nın merkezinde barış için bir gösteri düzenlendi ve birkaç bin vatandaş katıldı. Ancak Sırp saldırganlar, zaten, kuşatma altında olan Saraybosna'daki silahsız göstericilere, barış ve özgürlük isteyenlere, çoğuluğu da gençlerden oluşmasına rağmen ateş açtı. 0 gün, Vrbanja köprüsünde Suada Dilberović ve Olga Sučić öldürüldü. Bu iki kız, aynı zamanda, kuşatma altında olan Saraybosna'nın ilk kurbanları oldu. Saraybosna'ya saldırın teröristler tarafından hayatı kaybeden kadınların isimleri bugün köprü isimleri olarak geçmişse tanıklık ediyor.

- Kuşatma sırasında 700 tüp ve ağır topçu Saraybosna'ya ateş etti. Bu şehir 100 tankın hedefi oldu ve Saraybosna yaklaşık 500 uçaksavar ve makineli tüfek ile ateş altında kaldı.

- Kuşatma altında Saraybosna'da en azlı ateş edilen yerler keskin nişancı yerleri olan Špicasta stijena, Poljine ve Trebević oldu.

Saraybosna'nın kuşatma altındaki en sık konuğu - Ölüm

- Saraybosna kuşatmasında, 44 ay boyunca, Sırplar tarafından 12.002 Bosna Hersek Cumhuriyeti vatandaşını öldürdü ve bu sayının 1600'ü çocuktu.
- Saraybosna kuşatma halkın içinde öldürülen insanların sayısının çok olması nedeniyle, birçok yeni, büyük mezarlıklar kuruldu. Şehir parkları, futbol stadyumları ve diğer çeşitli yerlerde, kuşatma sırasında, toplu mezarlık haline dönüştürüldü. Bugün onlar daimi olarak Avrupa'nın kalbinden Saraybosna'da 21. yüzyılın eşliğinde ne oldu hatırlatıyor.
- Saraybosna kuşatma altında sırasında öldürülen 1600 çocuk için, 9 Mayıs 2009 tarihinde, şehir merkezinde "Saraybosna'da Katledilen Çocuklar" anısına anıt yapıldı.
- Saraybosna yaklaşık dört yıl, kuşatma sırasında, çok sık yer ağır katliamlar sürmüştür. Sırp-İsyancılar ve teröristlerin saldırganları Bosna Hersek başkenti vatandaşları büyük çapta öldürdü. Saraybosna onlarca ağır katliamlar yaşadı. Acımasızlığı yüzden bile dünyada hatırlanarak bugünden kadar kaldı.
- İlk ağır katliam kuşatma altına, Bosna Hersek'in başkenti Saraybosna'da kuşatması kurmak'tan kısa bir süre sonra gerçekleşti. 27 Mayıs 1992'deki Ferhadiye sokaklarında (eski Vase Miskina) sokaklarında meydana gelen patlama sonucunda 26 sivil hayatını kaybetti, 108 kişi de yaralandı. Bu kuşatma altında Saraybosna'da ilk katliami gerçekleşmiş oldu.

Bu ilk katliam aynı zamanda en şiddetli şok nedeni oldu - tüm vatandaşlar - çocuklar, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ... askeri hedef içinde herkes vardı. Markale Katliamı, Saraybosna'da bulunan Markale Pazarında Bosna Savaşı döneminde Sırp Cumhuriyeti Ordu tarafından düzenlenen katliamlardandır.

Birinci katliam, 27 Mayıs 1992'de ve ikinci katliam 28 Ağustos 1995 tarihinde gerçekleşmiştir.

İkinci katliam 28 Ağustos 1995'te Saraybosna'daki Markale Pazarı'nda Sırp Cumhuriyeti Ordusu tarafından düzenlenen saldırıyla gerçekleşti ve burada 68 kişi öldü ve 144 kişi yaralandı. Bu en korkunç suçlardan biriydi - insanlar yemek arayanlar noktada topluca öldürdü. Saraybosna kuşatması sırasında, kuşatılmış vatandaşlar kendi vatandaşlarına cenaze töreni sırasında bile öldürdü.

28 Eylül 1992, Boljakov Potok'te Fatima Jusić cenaze töreni sırasında, Sırp saldırganı yine ateş açtı ve ardından 9 kişi öldürdü ve 20 kişi yaralandı. Daha sonra aynı tekrarlanan Budaković mezarlıkta 12 Haziran 1993, cenazesine katıldan 10 kişi öldürdü ve üç kişi yaralandı.

Çocuklar savaşın dehşetini bilmiyorlar. 1 Haziran 1993 Dobrinja III yerleşmesinde Çocuklar futbol turnuvası düzenlediler. İki havan topu Sırp saldırganın pozisyonlarından atış edildi ve sonsuza dek onların oyununu kesti. 0 gün 15 öldürdü ve çoğunluğu çocuklardan oluşan 80 sivil yaralandı.

Bir çok insan Avrupa'da, Saraybosna'da, bir yudum su içmek için beklerken hayatını kaybetti. Kuşatılmış Saraybosna'da onlara katliam oldu - küçük kaynaklardan su beklerken. Bu kaynaklar ömrünü tamamlamak üzere bir girişim olmasına rağmen Bosna-Hersek'in kuşatılmış başkentindeki kalıdır.

İçme suyu tamamen kesildi, Saraybosna vatandaşlar, kanalizasyon akan nehrin kirli su içtiler, içme suyuna ve onu eve taşımak için gün boyunca pompalarda beklediler. Su beklerken çoğu insanlar acımasız bir şekilde öldürdü.

23 Ağustos 1992 Başçarşı'da bulunan Halači sokakta 8 kişiyi öldürdü. Isevića sokakta 15 Ocak 1993 8 kişi öldürdü, 12 Temmuz 1993, 13 kişi hayatını kaybetti. Bu insanlar su tankları beklerken öldürdüler.

Saraybosna kuşatması sırasında, bombardıman ve yıkım hiçbir sağlık tesisleri ve kurumları kurtulmuş değildi. Saraybosna Üniversitesi Klinik Merkezi'ne (UKCS) Çeşitli kalibreli 350'den fazla kurşun geçti. İki klinik ve UKCS içinde bir bilimsel enstitü tamamen yıkıldı ve klinikler tamamen harap edildi.

Saraybosna'daki Devlet Hastanesi'ne de çeşitli kalibreli bombalar atılmıştır. Saraybosna kuşatması sırasında ağır kalibreli 200 kere kabukları tarafından vuruldu. Sırp saldırganlarının Doğumevi "Zehra Muidović" tamamen imha edililer. 0 zaman o 5 yeni doğan bebekler öldürdü ama Saraybosna savunucuları 200 bebeği kurtarmayı başardılar.

Saraybosna savunması için savaş, yaşam için savaş

- 2 Mayıs 1992 savaşı

Sırp askerler tarafından esir alındığı 2 Mayıs 1992 tarihini, tüm Bosna Hersek için "ölüm-kalım" günü olarak nitelendirdi. Yugoslavya Halk Ordusu'na (JNA) bağlı Sırp askerler, 2 Mayıs 1992'de Saraybosna'ya giriş ve çıkışları engelledi ve şehri tamamen bloke ederek, 1460 gün sürecek kuşatmayı başlattı.

O gün onlar Bosna Hersek Cumhuriyeti başkentini, Saraybosna'yı ele geçirmeye yeldi. Şehir kuşatma altında kalmış olmasına rağmen, Bosna Hersek Cumhuriyeti devletliğini bağımsızlığını savunmak için devlet başkanlığı binasını korumayı başardı ve mücadele ateşli oldu. RBH Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı ana binaya kadar tanklarını getirdi ve düşmana direk mücadele başladi. Bosna'daki savaşın kırılma noktalarından birinin de bu gün oldu - Bosna Hersek için ölüm-kalım günüydü.

- Pofaliçi Savaşı (kod adı "Yıldırım") Saraybosna ve Bosna Hersek Cumhuriyeti'nin stratejik bir savaş başlangıç noktası. Savaşta en kanlı çatışmaların yaşandığı Pofaliçi cephesinde oldu. Sırp saldırgan güçleri buavaşla Bosna Hersek Cumhuriyeti'nin başkenti iki parça halinde kesmek istediler. Böylece şehri savunmak imkansız olacak ve onlar için Bosna Hersek Cumhuriyeti devlet olarak kolayca çökecekti.

Şafakla, 16 Mayıs 1992, Bosna-Hersek Cumhuriyeti Ordusu düşman üstüne bir saldırısı gerçekleştirildi ve onu tamamen mağlup etti. Bu savaş, Bosna-Hersek Cumhuriyeti ordusunu şehir savunma stratejik savaşlarından en önemlidisi.

- Saraybosna bebekleri için savaş 26 Mayıs 1992 tarihinde gerçekleşti. 0 gün, Sırp güçleri Saraybosna Doğumevi "Zehra Muidović" saldırmıştı - Doğumevi Saraybosna içinde küçük bir tepe üzerinde yer almaktadır, fakat savaşın ortasında, bina dökülyörken doğumhanede 200'den fazla bebek dünyaya geldi.

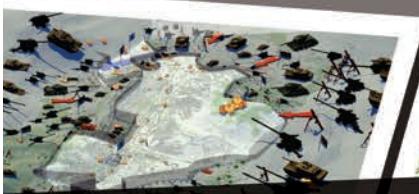
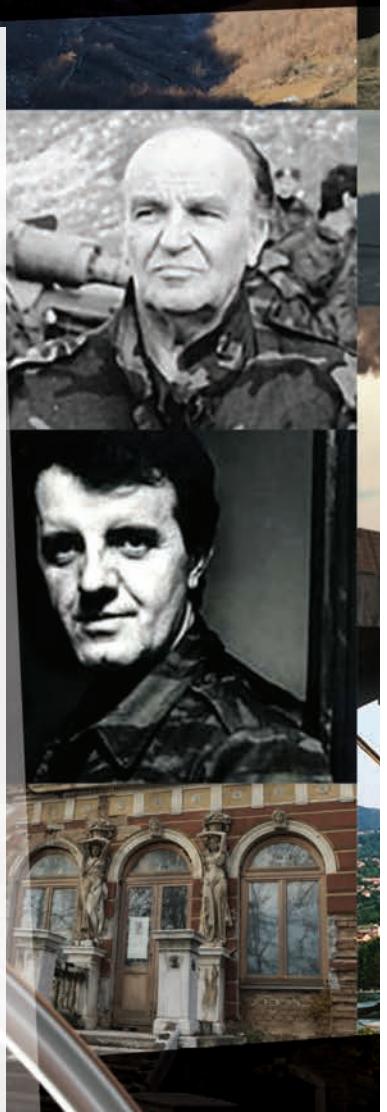
- Bu aksiyon, akşamda kadar mücadele içinde, Bosna Hersek Cumhuriyeti Ordusu askerleri, anneleri, klinik personeli ve 200 bebekleri tahliye etti ama doğumevi bombardımanı sırasında ise maalesef beş bebek öldürüdü.

- Bir taraftan 1992 yılı Bosna Hersek Ordusu için bir çok kazanmış mücadeleden oluşurken, diğer taraftan da en büyük üzüntülerin yaşadığı yıl oldu. Bosna Hersek Silahlı Kuvvetleri'nin mücadeleleri kazanması, saldırganların masum çocukların, yaşlıların ve kadınların üstüne daha çok yüklenmesi ve kuşatılmış şehirde onları daha da çok ölmesine sebep oldu.

- Bu şekilde, Saraybosna'nın savunucuları, 8 Haziran 1992 tarihinde, Saraybosna'nın tepesinde bulunan Zuc Tepesi'nde Oruç, Voluyka, Krstacu, Smiljevići ile Zabrdje yerleşim yerlerini kurtardı. Bundan sonra, düşmanın kuşattığı ve bir çok sivil öldürüldüğü noktalar olan kota 850, Vis ve Golo brdo yerleri özgürlüğe kavuştu. Bosna Hersek Ordusu'nun Zuci galibiyeti, saldırganlara ve teröristlere savaş boyunca karşı kazandıkları en büyük galibiyetlerinden biri olarak tarihe geçti. Saldırganlar, bu noktayı kaybettiklerini kabul edememiş olduğundan, sürekli Saraybosna savunucularına ateş açarak burayı geri almaya çalıştı. Bazen, Zuci'ye günde 1000'den fazla şrapnel isabet etti.

- Bosna Hersek Silahlı Kuvvetleri, Bosna Hersek Cumhuriyeti'nin 500 yıl aradan sonra kurduğu ilk orduydu. 23 Haziran 1992 yılında, Bosna Hersek Silahlı Kuvvetleri'nin adının Bosna Hersek ordusuna değiştirilmesi kararı getirildi. Bu karar, Bosna Hersek Silahlı Kuvvetleri Komutanı General Sefer Halilović'in teklifi ile oluştu, daha sonra ise Bosna Hersek Devlet Başkanlığı, Üstün Sivil Yönetimi ve tekrar General Halilović'in kararı onaylamasıyla yürürlüğe girdi.

Bosna Ordusu'nun, savaş yıllarda General Sefer Haliloviç ordunun ilk komutanı oldu. Bosna Hersek Ordusu'nun ikinci komutanı ise General Rasim Delić oldu. Savaş süresi boyunca bunların vekilleri General Jovan Divjak ve Stjepan Siber oldu. Bosna Hersek Ordusu kurulmasıyla ilgili 23 Haziran 1992 kararı verildi ama Bosna Hersek Ordusu'nun Günü olarak 15 Nisan'da kutlanıyor. O gün Bosna-Hersek Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı tüm silahlı kuvvetler birleşmesini ve bir askeri gövdesinde düzenli ve Bosna Hersek Cumhuriyeti Ordusu adını almıştır.

Saraybosna ruhunun kırılması

Olimpiyat Müzesi ülkenin ilk kültürel-tarihi binalarından biri olup, saldırgan tarafından tahrif edildi. 25 Nisan 1992'de Olimpiyat Müzesi, içeriği, sergileri ve müze binasının bombalarıyla çarpışmış ve tamamen tahrif olmuştur.

Bir ay sonra, 21 Mayıs 1992, Sırp ordusu Saraybosna Olimpiyat holü "Zetra"yi yaktı ve bombardımanдан sonra tamamen yerle bir etti.

Saraybosna Kütüphanesi, Avrupa'nın bu bölümünde ve Saraybosna tanınması açısından en güzel binalardan ve sembollerden biridir. Yüzbinlerce kitap, kayıtlar, belgeler, fotoğraflar ve çok değerli arşiv malzemeleri bu binası arşivlerinde vardır. 25 Ağustos 1992 bombardımanı sırasında binada bulunan paha biçilemez 100.000'den fazla kitap ve el yazması eserlerin % 90'ı yok edilmiştir.

0 gün Saraybosna vatandaşları, canlarını tehdİYEye atarak, yanında Kütüphane'ye girdiler ve oradaki kitaplari ve değerli belegeleri kurtarmaya çalışmıştır. Bu güzel binanın restorasyonunun ardından kurtarılan kitaplari, yeni-eski raflarında yerini buldular.

Bosna-Hersek Ulusal Müzesi 1992-1995 yılları arasındaki savaşta büyük zarar gördü. Müze müdürü Dr. Rizo Sijaric, binanın deliklerini kapatmak için malzeme temin etmeye çalışırken 10 Aralık 1993'te bir patlamada hayatını kaybetti.

Bosna Hersek Cumhurbaşkanlığı Binasının, ulusal bir anıt, hiçbir ordu veya askeri hedefler olmayınca, ağır topçu mermileri onlarca kez vuruldu. Sırp ordusu Bosna Hersek Cumhuriyeti Meclisi binası, Bosna Hersek Cumhuriyeti Hükümeti, Merkez Postaneyi ve diğer askeri olmayan binaları saldırganlığı ve yaktı. Bugün, restorasyondan sonra, bu binalar bütün ihtişamıyla parlıyor.

Osmanlı İmparatorluğu'nun ulusal ve tarihsel anıtlar Kuşatılmış Saraybosna'da bombardıman edilmiş. Bu şekilde, 1462 yılında yapılan Saraybosna'nın Başçarşı defalarca saldırdığı. 1561. yılında inşa edilmiş Ferhadija camii, 1992 yılında saldırılmış ve camii kubbe hasarlı kalmış. Gazi Hüsrev Bey tarafından 1531 yılında Mimar Sinan'a inşa ettirilmiştir. Bosna Savaşı sırasında Saraybosna'da yer alan tüm kültürel ve dini eserleri ortadan kaldırımı amaçlamış bulunan Sırp ordusunun başlıca hedeflerinden haline gelmiştir. Tüm bu yapılar Bosna - Hersek ulusal anıtidır.

kuşatılmış tarihsel rehber
Saraybosna
1992-1995

Kuşatılmış Saraybosna'da Bosna Hersek Cumhuriyeti Ordusu, hırsızlık'tan, hasarlardan, ateşten, saygısızlık diğer her çeşit davranışlarından Katolik Katedrali, Ortodoks kilisesi, sinagog ile diğer dini binalarında korunduğunu gururca söylemek gereklidir.

Başka mesajıyla savaş geçmişi - Huzur içinde git ve savaş zamanında Saraybosna'yı gör

Bütün Saraybosna, burada başlayan savaşlar nedeniyle, aslında şehir – müze haline geldi. Osmanlı, Avusturya-Macaristan, Yugoslav, Nazi, komünist ve yakın tarih iz bırakıltılar. Ancak, Saraybosna kuşatılmış ve 1992- 1996 döneminden savaş tarihini daha fazla bilgi istiyorsanız, Saraybosna'yı kuşatma kılavuzu olanları ama size aşağıda yer alan bölümlerden ziyaret etmenizi öneririz.

- Bosna Hersek Tarihi Müzesi, Zmaja od Bosne 5 adresine bulunmaktadır. Saraybosna kuşatılmış hatırlatmaları ve en büyük müze sergisi bulacaksınız. Müze'de, Saraybosna kuşatılmış vatandaşlarının hayatı, ne yediler, istitmak için ne yaptılar, ne giydiler, su alıp ve içmeye yolu, yemek pişirmeyi yolu ve kendini nasıl koruyorlardı göreceksiniz. Bosna Hersek Tarihi Müzesi ve bu müze sergi turu size Saraybosna acımasız kuşatması mükemmel bir hatırlatma gerçeklestirecek ruhları bir çok sol her şeye rağmen görecek.
- Anıt "Ikar" Bosna Hersek Tarihi Müzesi hemen yakınında yer almaktadır.. "Ikar" Saraybosna halkına dünyasından en sık gelen besinler "yardım" olarak. Dışında açıkça, bugüne kadar "Ikar" içeriği, tespit edilmemiştir.
- Ironik bir "teşekkür ederim" işaretinin, Uluslararası topluma, Saraybosna ölüme terk etti için ve "Ikar" gibi ona zehirli "gida" beslenmesi için sanatçı Nebojsa Šobić "Ikar" anıtının yapılmış ve anıtın üzerinde ironik bir yazıt: "İkarus" "Saraybosna Minnettar vatandaşları". Anıt 10 Nisan 2007'de açıldı.

- Saraybosna Umut Tüneli Müze Tuneli br.1, adresinde Donji Kotorac yerleşme'de buluyor. Aylar süren kazı çalışmalarının ardından, Temmuz 1993 sonunda D-B Tüneli (Dobrinja'dan Butmir'e) açıldı ve 1993. Yeni bir askeri stratejik durum nesnesi oluşturmak için fikri Mirsad Čaušević verdi ve Bosna Ordusu Hersek Genel Sefer Halilović ilk komutanı inşaat emretti.

Saraybosna Umut Tüneli, Bosna Savaşı sırasında kuşatma altındaki Saraybosna'yı o sırada Birleşmiş Milletler kontrolünde olan Saraybosna Uluslararası Havalimanı'na bağlamak üzere Dobrinja ve Butmir bağlantılı "Tunel D-B" oldu. 800 metre uzunluğu, 1,5 metre yüksekliği ve 1 metre genişliği sahip olan "Umut Tüneli" bugün müze olarak kullanılmaktadır.

Bugünkü, Umut Tünel'de arşiv belgeleri, fotoğraflar, videolar, savaş sahne ve çeşitli diğer tarihi amaçları görülebilir. Bu müze barış atmosferinde Saraybosna'nın savaş fantastik bir deneyim yaratıyor.

- Saraybosna'nın merkezinde bugünkü çeşitli binalar vardır ama Saraybosna kuşatması sürece farklı amaçla kullanıyordu. Böylece, Bosna-Hersek Ordusu'nun ana komuta, Bosna-Hersek Cumhuriyeti'nin savunma ve kurtuluş komut yeri, bugünkü Saraybosna Belediye Mahkemesinin binada bulundu. Bu bina Šenoina No.1 sokak'ta görebilirsiniz. Binanın savaş ile ilgili görünüşünü değiştirdi.

- Bosna Hersek Cumhuriyeti Ordusu olduğu zamanda Saraybosna Birinci Kolordu komut Danije Özme No.7 de adresinde bulundu ve bugünkü Merkez Seçim Komisyonu bina olarak kullanıyor. Bina savaş ile ilgili görünüşünü değiştirdi.

- Bosna Hersek'in ilk "asker camisi" olma özelliği taşıyan İgman Camisi, 1993 yılı Kasım ayından 1994 yılı Şubat ayına kadar, üç ay gibi kısa bir sürede dağ yolu Kabalovo - Hrasnički standa inşa edildi.

- Onun yaratıcısı Osman Smječanin oldu. Bulunduğu konum ve dönemin savaş şartları nedeniyle cimento ve tuğla gibi inşaat malzemesi olmadığı için tamamen ahşaptan inşa edilen cami, bu özelliğile de ülkeydeki nadide eserlerden biri. Cami Bosna Hersek Cumhuriyeti Ordusu bünyesindeki Boşnak askerlerin yoğun çabalarıyla kış mevsiminde inşa edildi. Bu savaş ve ruhani turizm seven, Boşnak kırsal aracılığıyla gezerek yerlerinden biridir.

İgman Dağı üzerinde Malo polje'de Saraybosna Kış Olimpiyat Oyunları 1984 sırasında spor sahne oldu ama 1993'de Saraybosna savunucuları çift çember içinde Saraybosna'yı yerleştirerek saldırgan askeri durdurdu yerdı. Bu noktada, görünümü bu iki tarihsel dönemlere tanıklık bir kayak atlama vardır.

- Mezarlık Kovaci, kuşatma altında öldürülen askerlerin en büyük Saraybosna mezarlığı. Burada 1487 Bosna-Hersek Cumhuriyeti Ordusu ve Ülkemizin İçişleri Bakanlığı mensupları gömüldü. Çok sayıda komutanlar, savaş kahramanları, Safet Hadžić gibi, ancak savaştan sonrası vefat eden savaşçılar. İlk devlet başkanı merhum Aliya Izzetbegović'in Kovaçi Şehitlik Mezarlığı'nda kabir bulunıyor.

- Ali Paşa Camii (Alipašina džamija) Bosna-Hersek Cumhurbaşkanlığı binasının yanında yer almaktadır. Camide bircok mezar bulunmaktadır - Bosna Hersek Ordusu birkaç generaller Mustafa Hajrulahović "Talijan", Rifat Bilajac, Enver Šehović, Safet Zajko, Zjero Suljević ve Saraybosna diğer savunucuları gömülü bulunmaktadır.

"Ben şimdi nerede olduğumu soruyorsan, Bana bu şehir dışına gitmek yok Benim her şeyim burada kaldı. Benim halimi soriyorsan, Eğer sadece iki patlama olsa, Yaşayıp da kendin anlarsın, Hiç kimseňin başına tekrar gelmesin" Kemal Monteno, (Saraybosnalı şair, Saraybosna kuşatması hakkında)

"Bir zamanlar savaş ve imha sembolü oldu bir şehir, çeşitlilik bir yerde olması artık bir tehdit oluşturmaz, sadece zenginlik ve fırsatların bir göstergesi olabilir. Avrupa Kudüsü olarak temsil edilen yerde, dinler, milletler ve kültürlerin kavşak noktası olan yerde, yeni köprülerin inşa edilmesi gereklidir. (Papa Francis)

www.vodicopkoljenogsarajeva.ba

المرشد للتاريخ يسرا يغدو المحاصرة

Sarajevo

1992-1995

BiH / 1-12

ENG / 13-24

TUR / 25-36

ARA / 37-45

المرشد التاريخي لسراييفو والمحاصرة Sarajevo 1992-1995

"حصار سراييفو، الحلقة ذات السمعة السيئة في التراو في يوغوسلافيا السابقة بحيث أنها يجب أن تعود إلى فرة الحرب العالمية الثانية لجدد المقارنة بذلك في التاريخ الأوروبي. ومنذ ذلك الوقت، لم يتم أي جيش محترف بالعمل خلاف تنفيذ العنف الذي لا شفقة فيه إلى حال العيش في حوف دام من المولت كما كان في فرقة العصور الوسطى. في الفرة العجيبة باللحنة الأقحاح، لم يكن هناك مكان آخر من لشعب سراييفو، لا في بيوك، ولا في مدارسهم ومستشفياتهم من المجرم المعبد." (اقتباس من لائحة الاتهام من المحكمة الدولية ليوغوسلافيا السابقة في لاهاي)

هذه سراييفو

سراييفو واحدة من أجمل المدن وتاريخها من أكثر المدن المثيرة للاهتمام في هذا الجزء من أوروبا. وفي جميع أنحاء العالم توجد مدينة واحدة فقط مشابهة لسراييفو وهذا بسبب تسمى سراييفو بالقدس الأوروبية.

وهذا، جنبا إلى جنب، تعيش البيانات السماوية الكبيرة، الإسلام، المسيحية، الصربانية واليهودية، لديهم هنا أماكنهم المقدسة والأديان والإرث الثقافي ويعيشوا حاليما جنبا إلى جنب في سلام تام.

وهكذا فإن سراييفو، في الواقع، خليط بين الشرق والغرب، مكان تلتقي فيه البيانات والثقافات المختلفة، مكان تختلط فيه العادات والشعوب، تبدأ فيه وتنتهي المراحل التاريخية. ببساطة، يمكن القول أن سراييفو مدينة وقع على عاتقها حوادث تاريخية لم تكن لتتحملها ولا دول بأكملها.

سراييفو هي أيضا مدينة أولومبية. ففي عام 1984 استضافت الدورة الأربعية عشر للألعاب الأولمبية الشتوية، ومن هذا المنطلق حصلت سراييفو مرة أخرى في حور حارطة العالم.

في عام 1992 تصبح سراييفو مرة أخرى حور تركيز العالم، لأنها تصبح مدينة محصورة ومهمومة بصورة وحشية. تم حصارها ثلاث مرات أطول من مدينة ستالينغراد في الحرب العالمية الثانية، خلال حصار سراييفو تم إسقاط 50 طنا من المتفجرات، وحسب المستوى المتوسط تم إسقاط 329 قذيفة من العيار الكبير على المدينة، هذا عدا تأثير الأنواع الأخرى من الذخائر. أثناء حصار سراييفو تم قتل حوالي 12000 ألف من شعنه والذي ظلوا على قيد الحياة يقاومون الماء والكهرباء والطعام والشربة.

هكذا عاشوا لمدة 44 شهرا أو 1425 ألف يوم. كان كل يوم، سكان المدينة الأولمبية المتعددة الأديان يت昑ظرون مساعدة أوروبا وأصبح تارихهم الحربي واقعا من الصعب حتى اليوم التعبير عنه، وبذلك كان من المستحيل التخيل كيفية البقاء على قيد الحياة في أيام حصار سراييفو.

وهدف هذا الدليل السياحي أن يكتشف سراييفو من يرغب بالتعرف عليها في الفترة التي لم يتمكنا من زيارتها، 1992 - 1996م، وأن يعيشوا ولو جزئياً المرحلة التاريخية لحرب سراييفو ومن هنا أن ينقلوا الرسالة ذات المعنى الواضح: دافعت سراييفو خلال حصارها عن القسم الأوروبي والعالمي التي تخلت عنهما أوروبا والعالم نفسه بالسماح لقدس أوروبا سراييفو أن تعيش العانة في عتبة القرن واحد والعشرين في أعنف حرب في أوروبا بعد الحرب العالمية الثانية.

- تاريخ إعلان قيام دولة البوسنة والهرسك

البوسنة والهرسك كانت مملكة وانتهت استقلاليتها بدخول الدولة العثمانية عام 1463، في ذلك العام تم اغتيال الملك الأخير للبوسنة الملك ستيبان توماشوفيتش. بعدما يقرب من 500 عام، في 25.نوفمبر 1943م في البلدة البوسنية مركونيش وبعد عدة قرون من مصادرة ملوكها استعادت البوسنة والهرسك دولتها وتنسمى دولة المسلمين والصرب والكراتوف. وهي هذا اليوم في البوسنة والهرسك وفي عاصمتها سراييفو يتم الاحتفال بهذا اليوم كاليوم الوطني للبوسنة والهرسك.

- الاستقلالية

عام 1990م سقطت الشيوعية في البوسنة والهرسك وقبل ذلك سقط حصار برلين في أوروبا. فقررت السلطات الجديدة وكذلك معظم الجمهوريات اليوغوسلافية الأخرى أن تدعوا شعراً للاعلان عما إذا كانوا يريدون العيش في يوغوسلافيا الشيوعية.

وبتاريخ 02.29.1992م تم اجراء الاستفتاء لمعرفة استقلالية البوسنة والهرسك عن جمهورية يوغوسلافيا. خرج للإستفتاء 64,31% من مواطني البوسنة والهرسك و منهم 99,44% صوتوا للاستقلالية وحرية البوسنة والهرسك. وفي اليوم التالي، بعد عقد الاستفتاء، أصبح واضحاً أن دولة البوسنة والهرسك أصبحت مستقلة وأما استقلت من يوغوسلافيا، وفي المدينة الرئيسية للبوسنة في سراييفو بدأ الحصار من الصرب المدعين من الوحدات العسكرية المختلفة. وهذا كان إعلاناً للحرب على البوسنة والهرسك وعاصمتها الرئيسية.

الحصار الجحيمي لسراييفو

كان حصار سراييفو أطول حصار في تاريخ الحروب الحديثة وكذلك أطول حصار من أي وقت مضى لعاصمة دولة في تاريخ العالم!

المرشد التاريخي لسراييفو والمحاصرة Sarajevo 1992-1995

تم حصار سراييفو لمدة 44 أشهر كاملة، أي من تاريخ 05.04.1992م وحتى 29.02.1996م. تلك الفترة كانت ثلاثة مرات أطول من حصار مدينة ستالينغراد من طرف أدولف هيتلر في الحرب العالمية الثانية.

كانت سراييفو محاطة من قبل قوات الجيش الصربي يقدر عددهم 18.000 ألف، مدرومة بقوات الشرطة والجيش اليوغوسلافي وكذلك قوات عسكرية من صربيا والجليل الأسود.

ضمن أضيق حلقة في حصار سراييفو الناري على طول بعد 55 كم وضمن أطول حلقة نارية طولها 180 كم، كان 250.000 ألف من المدنيين في سراييفو محاصرون بشكل ضيق في عدة أحياres حرة في سراييفو. وعلى سبيل المقارنة، داخل مدينة ستالينغراد المحاصرة بلغ عدد المدنيين المحاصرين 75.000 ألف خلال الحرب العالمية الثانية.

في الخامس من أبريل 1992م تم تنظيم المظاهرة من أجل السلام وقد تجمع من أجل المظاهرة عدة آلاف من مواطني سراييفو. ومع ذلك، قام المتندون بإطلاق النار على المتظاهرين العزل ومعظمهم كانوا شباباً يريدون احترام الحرية والسلام. في ذلك اليوم عند جسر فريانا تم قتل سعادة ديلبروفيتش وألغة سوشيش، وتلك الفتيات في ذلك الوقت كن أول ضحايا داخل سراييفو المحاصرة، وبما أنهن يسمى الجسر اليوم الذي فقدت عليه الفتيات حياتهن من قبل المتندين الإرهابيين الذي أحاطوا وهجموا على سراييفو.

خلال حصار سراييفو تم إطلاق النار من 700 قطعة مدفعية من العيار الثقيل. وتم قصف المدينة من نحو 100 دبابة، وكان يتم إطلاق النار على سراييفو يومياً من نحو 500 مدفع مضاد للطائرات وبنادق رشاشة.

ومن أكثر المناطق شهرة التي كانوا يطلقون النار منها على سراييفو المحاصرة هي الصخور المدينة وكان يطلق على سكان سراييفو من القناصات وكذلك منطقة بولينا و جبل تربويش حيث كان تحطم سراييفو بالدافع التفيلي، فضلاً عن ...

صور الأماكن، كيفية الوصول إلى تلك الأماكن، صور الحرب إلخ.

الموت في سراييفو، المشهد أكثر تكراراً أثناء حصاره

قام المعتمدي على البوسنة والهرسك وأثناء حصار سراييفو الذي امتد لعدة 44 شهراً يقتل 12.002 ألف من مواطنها، ومن ذلك العدد بلغ عدد الأطفال الذين قتلوا 1.600 طفل.

وبسبب عدد القتلى الكبير من الناس داخل حصار سراييفو الجحيمي، نشأت مقابر كبيرة جديدة حيث دفن فيها القتلى المدنيين. وقد تحولت المدائق وملعب كرة القدم وأماكن أخرى مختلفة أثناء الحصار إلى مقابر جماعية التي لا تزال موجودة حتى الآن وتذكينا بالذى حدث في سراييفو على عتبة القرن الواحد والعشرين في قلب أوروبا.

ونهاية ذكرى قتل 1.600 طفل في سراييفو الخاضرة، بتاريخ 9.5.2009م وفي مركز مدينة سراييفو في ميدان البوسنة والهرسك تم إنشاء منصب تذكاري للأطفال الذين قتلوا في سراييفو.

خلال المدة التي تقارب 4 سنوات لحصار سراييفو عاشت من خلالها مجازر خطيرة قام فيها المعتمدون الصرب والإرهابيون بالقتل الجماعي للمواطنين للعاصمة الرئيسية للبوسنة والهرسك. شهدت سراييفو عشرات من المجازر الخطيرة ولكن ظلت بعضها في الذاكرة الدائمة على المستوى المحلي والعالمي.

أول مذبحة خطيرة حصلت داخل حجيم عاصمة البوسنة والهرسك وقعت بعد مدة ليست بالقصيرة من فرض الحصار على سراييفو. كان بتاريخ 5.27.1992م والناس في وسط سراييفو في شارع الذي يسمى اليوم فرهاديا وأثناء آذناك فاسا مسكن وقفوا في الطابور لشراء المجزر. كانت الساعة 10 صباحاً حين سقطت قذيفة من الواقع الصربي بين الناس الذين كانوا يشتترون المجزر. بلغ عدد القتلى 26 شخصاً والجرحى 108. هذه كانت أول مذبحة حصلت داخل سراييفو الخاضرة وحيثاً إلى جنب مع المذبحين التي ستححدث عنهم تسببت بصدمة كبيرة لمواطني المدينة الخاضرة وكذلك برأي العام العالمي لأن الجميع أصبح مدركاً أن المدف في سراييفو هم الأطفال وكبار السن والمعاقين والنساء والشباب... .

المرشد التاريخي لسراييفو والمحاصرة Sarajevo 1992-1995

المحاصرة في سوق ماركالا في سراييفو حدث مريئ. حدث المجزرة الأولى بتاريخ 1992.2.5 و الثانية بتاريخ 1995.8.28. في المجزرة الأولى في سوق ماركالا قتل الجندي 68 وجرح 144 من المواطنين سراييفو المحاصرة. كان هنا واحدة من أبشع الجرائم قتل فيها الناس جماعياً في المكان الذي كانوا يطلبون الطعام فيه.

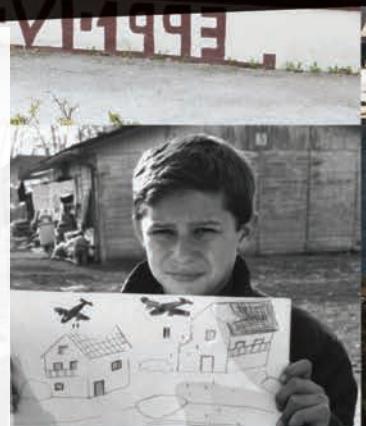
في المجزرة الثانية والتي حدثت بتاريخ 1995.8.28 في سوق ماركالا، بلغ مجموع القتلى 37 وجرح 90 من المواطنين سراييفو المحاصرة.

أثناء حصار سراييفو، كان يتم قتل مواطنيها الخاصرين حتى أثناء تشييعهم جثمان مواطنיהם. حدث كذلك بتاريخ 1992.9.28 في حي بلاكويتونك أثناء تشييع جثمان فاطمة بوسيش وخلال هذا الحدث أُخْرِجَ قُلْ 9 وجرح 20 من مواطني العاصمة الرئيسية بوسنة وهرسك. أيضاً، بتاريخ 1993.6.12 تكرر المشهد في مقبرة بوداكوفيتش وقتل حينها 10 وجرح 3 من المواطنين الذين حضروا تشييع الجنازة.

الأطفال لا يعرفون ما هو الحرب. ومن هذا المنطلق، بتاريخ 1993.6.1 تم تجمع الأطفال ليتعلموا ممارسة كرة القدم في حي من أحياه سراييفو دوبرينا الثالث. سقطت قذائفين صغيرتين من طرف المعتدين الظالمين وقطعت لعب الأطفال بشكل دائم. في ذلك اليوم راح ضحية الأعداء 15 وجرح 80 من المدنيين معظمهم من الأطفال.

يجب أن تعرف أوروبا والشريعة كلها أن الناس في سراييفو قيلوا لأنهم كانوا يتظاهرون وإن عرنا بذلك حرفاً شريرة. ماء. في سراييفو المحاصرة حدثت عشرات المجازر في الأماكن النادرة التي يبيع منها الماء والتي يقيت تبيع بالرغم من محاربات إيقاف الحياة بشكل كامل في المدينة الرئيسية المحاصرة لجمهورية بوسنة وهرسك.

وأما فيما يتعلق بالياب الصالحة للشرب التي وكانت تعتمد، كان سكان سراييفو المحاصرون يشربون مياه النهر القذرة والمتدفقة عبر نظام الصرف الصحي، وفي كثير من الأحيان كانوا يتجمعون وييتظرون الماء الذي يتشاربو منه وأخذونه إلى أهاليهم في البيوت. وفي تلك المواقف قتلوا بوحشية. وهكذا بتاريخ 1992.8.23 في شارع سوكاك ايسبيوش قتل أيضاً 8 من المواطنين. وفي الثاني عشر من شهر من يناير 1993 في شارع سوكاك ايسبيوش قتل أيضاً 8 من المواطنين، وفي الثاني عشر من يونيو 1993 قتل 13 عشر من الضحايا. جميعهم ماتوا وكانوا يتظاهرون في الصيف لأخذ الماء مثل الكثير من المواطنين في الأماكن المختلفة.

والجدير بالذكر أنه في خلال حصار سراييفو لم يسلم من القصف والدم المقصود حتى المؤسسات والمرافق الطبية، وهكذا بلغ مجموع ما قصفت به مستشفى الجامعة في سراييفو بأكثر من 350 قذيفة ذو العبارات المختلفة، اثنين من العيادات الطبية وإحدى المؤسسات داخل مجمع مستشفى الجامعة في سراييفو تم تخربيهم بالكامل، وأيضاً اثنين من العيادات داخل المجمع تم تدميرهم بالكامل.

بالإضافة إلى مجمع مستشفى الجامعة في سراييفو، قصف المستشفى الحكومي في سراييفو، وخلال حصار سراييفو تم قصفها أكثر من 200 مرة بقذائف من العيار الثقيل. بالإضافة إلى تلك المستشفيات، دمر المعدون مستشفى زهرة مويدوشيش للولادة، وأثناه القصف والمกรรม على مستشفى الولادة قتل المعدون 5 من الأطفال حديثي الولادة، ومدافعوا سراييفو تكسوا من إخلاء 200 شخص لينجووا من إطلاق نار المعدون.

معارك من أجل دفاع سراييفو، معارك من أجل الحياة

- معركة الثاني من مايو 1992م

في ذلك اليوم، حاول المعدون من الصرب والجبل الأسود وبجانب المتمردين من حزب الديمقراطي الصربي احتلال العاصمة الرئيسية لجمهورية البوسنة والهرسك سراييفو. في صباح ذلك اليوم، بدأ القصف التقليقي سراييفو، أشعلوا النار في مقر البريد الرئيسي، قطعوا علاقات سراييفو مع بقية أنحاء الدولة والعالم وساروا في باححوم مثباً وبالدبابات على مقر رئاسة جمهورية البوسنة والهرسك.

معركة سراييفو والدفاع عن استقلالية ووطنية جمهورية البوسنة والهرسك كانت تتم على بعد مئات الأمتار من مقر رئاسة جمهورية البوسنة والهرسك ومقر القيادة الرئيسي للقوات المسلحة لجمهورية البوسنة والهرسك، ضد دبابات المعدون وأخرين المتخصصين من يوغوسلافيا والمركبات المدرعة كانت تتم المعارك الحاسمة وجهاً لوجه. وبشجاعة مدافعي سراييفو وجمهورية البوسنة والهرسك وفي الثاني من مايو 1992م تم الدفاع عن جمهورية البوسنة والهرسك وأثنين من مؤسساها الرئيسية هما - رئاسة جمهورية البوسنة والهرسك ومقر القيادة الرئيسي لقيادة الجيش وبقية مؤسسات الدولة والتي كانت في المناطق المأهولة لمن مباشرة.

معركة بوفاليشا (التي يطلق عليها اسم "الرعد") تمثل معركة استراتيجية لجمهورية البوسنة والهرسك وسراييفو. ومن خلال السيطرة على حي سراييفو رغب المعدون بتقسيم المدينة

المعركة التاريخية لسراييفو والمحاصرة Sarajevo 1992-1995

الرئيسية لجمهورية البوسنة والهرسك إلى جزئين وبذلك سيكون من الصعب الدفاع عنها ومن ثم يمكن من السهل جداً إغمار دولة البوسنة والهرسك.

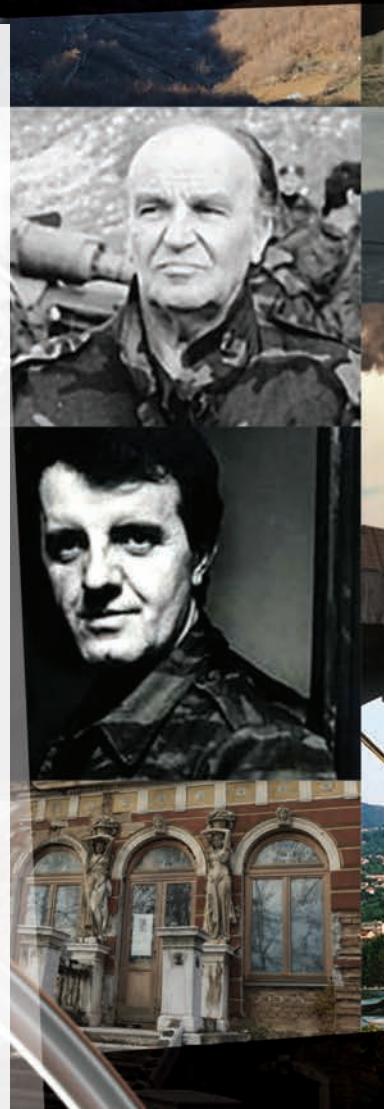
في فجر يوم السادس عشر من مايو 1992م، وساعة قبل الوقت الذي يتنتظره المعتدون منعت القوات المسلحة لجمهورية البوسنة نية المعتدين وذلك بالقيام بمحروم عنيف مفاجئ هرمت به تماماً المعتدين وحظت العاصمة الرئيسية والدولة من السقوط في أيدي المعتدين. كانت هذه واحدة من أهم المعارك الإستراتيجية التي ظهر بها جيش جمهورية البوسنة والهرسك أثناء حرب الدفاع والتحرير.

- معركة أطفال سراييفو والتي وقعت في 26 من مايو 1992م. في ذلك اليوم، هاجمت قوات المعتدين مستشفى الولادة "زهرة موابدوفيش" بمدفع السيطرة عليه لأن المستشفى كان يقع على ارتفاع صغير داخل سراييفو. في وقت المحجوم كان يتوارد في المستشفى أكثر من 200 طفل الذين تساقطت عليهم القذائف.

قاد أفراد القوات المسلحة لجمهورية البوسنة والهرسك حرب الدفاع طوال اليوم حتى ساعات المساء عندما نجح مدافعوا سراييفو من إخلاء 200 طفل والأمهات وموظفي المستشفى، في حين قتل 5 من الأطفال الرضع من قبل قصف المعتدين وإطلاق النار على المستشفى.

- عام 1992م كان ملياناً بانتصارات جيش جمهورية البوسنة والهرسك من جهة، والجزء الكبير من جهة أخرى. وكيفما كانت قوات جيش جمهورية البوسنة تحرز الانتصارات، كانت قوات المعتدين تتولّ غضبها أكثر وأكثر على المدنيين وكبار السن والنساء والأطفال بقتلهم كل ذلك داخل سراييفو المحاصرة.

وهكذا في الثامن من يونيو 1992م استطاع مدافعوا سراييفو في معركة شرسة على جبل جوش، والذي يقع في أعلى سراييفو تماماً أن يحرروا قسم أوبرليش وفولويوك وكرستاس وكذلك الأحياء سيلوفيش وزارجا. بعد هذه الانتصارات على الخطيب الواسع لجوش، تم تحرير أيضاً قمة 850 وويس وغولو الذين كان المعتدون يقتلون بشراسة سكان سراييفو ويطوقون تحت الحصار. انتصارات قوات جيش البوسنة في جبل جوش تعتبر واحدة من الانتصارات الراعة على ضد المعتدين والإرهابيين في الحرب الماضية. أيضاً، معركة جبل جوش كانت منطقة لم يقبل فيها العدو الخسارة التي لحقت به وكان يعترض المدافعين بالمدافع بالستمرار، وفي بعض الأحيان كان يرمي فرق الآلاف من القذائف يومياً في أضيق منطقة في جبل جوش.

جيش جمهورية البوسنة والهرسك هو أول جيش وطني لجمهورية البوسنة والهرسك بعد انقطاع دام أكثر من 500 عام، اعتذر قرار إعادة التسمية جميع القوات المسلحة للجمهورية البوسنة والهرسك إلى جيش جمهورية البوسنة والهرسك بتاريخ 1992.6.23 إنشاء جيش جمهورية البوسنة والهرسك حدث بناء على اتفاق قائد القوات المسلحة الجنرال سفر حلبيوفيتش، ومن ثم بقرار هيئة رئاسة جمهورية البوسنة والهرسك باسم القيادة المدنية العليا وبعد ذلك بالأمر العسكري للجنرال حلبيوفيتش.

كان أول قائد لجيش البوسنة والهرسك الجنرال سفر حلبيوفيتش، ثان قائد لجيش البوسنة والهرسك كان الجنرال راسم دليتش، وكان بيومهم خلال فترة الحرب بأكملها كانوا الجنرال يووان جيورياك والجنرال ستييان شير، على الرغم من اعتقاد القرار بإنشاء جيش جمهورية البوسنة والهرسك بتاريخ 4.15.1992، ولكن يتم الاحتفال بيوم الجيش لجمهورية البوسنة والهرسك بتاريخ 4.15.2013، ويرجع ذلك إلى حقيقة أنه في هذا اليوم أمرت رئاسة جمهورية البوسنة والهرسك توحيد جميع القوى المسلحة في هيكل عسكري واحد والذي سيتم إعادة تسميته فيما بعد بجيش البوسنة والهرسك.

هدم روحانية سراييفو

المتحف الأولومي يعتبر من أول المباني الثقافية والتاريخية الذي تم تدميره من قبل المعتدين، وبتاريخ 4.25.1992 تم قصف المتحف الأولومي بالقذائف وجراء ذلك تدمير الجزء الأكبر من المعرض وكذلك نفس المبنى، وبعد أقل من شهر، أشعل المعتدي على سراييفو النار في القاعة الأولومبية "رتا" وفي يوم 5.21.1992 احترقت كاملاً بعد القصف.

ولكن يتم محاربة الأولومية في سراييفو من ذاكراً مواطنها وزوارها ولكن تحول الذكريات إلى ذكرى الحرب المتلائمة بالجرح، كان يزعج المعتدين على سراييفو حتى ألعاب الغفر على الثلوج الأولومبية في جبل إغمان وكذلك مسار التزلج في دورة الألعاب الأولومبية الشتوية عام 1984م في جبل ترباويفش، كل المطوفون جراء فعل المعتدين عام 1992 أي 1993م تم تحريرهم وحرقهم بالكامل.

مكتبة سراييفو واحدة من أجمل المباني في هذا الجزء من أوروبا واحدة من المعالم المعروفة في سراييفو، وكانت تحتوي على مئات الآلاف من الكتب والأخضر والدفاتر والوثائق والصور والمواد الأرشيفية التي لا تقدر بثمن، وقام المعتدي بتاريخ 8.25.1992 برمي المحتوى والذخائر الحارقة وبذلك أحرق مكتبة سراييفو بالكامل وأتلف ما يزيد عن 100.000

المرشد التاريخي لسراييفو والمحاصرة Sarajevo 1992-1995

ألف كتاب ومحضر مكتوب. في ذلك اليوم، حاطر سكان سراييفو بخيامهم بالدخول إلى ويشنسا وكانت تخترق وقاموا بإيقاف ما هو ثمين، وبعد ترميم هذا المبنى الجميل في سراييفو، استعادت الأشياء الثمينة مكانها في الأرفف القدية الجديدة.

بالإضافة إلى مكتبة سراييفو ويشنسا قام المعذون في سراييفو المحاصرة بالرمي الثقيل للقذائف على المتحف الوطني لجمهورية البوسنة والهرسك. خلال رمي القذائف على هذا المتحف في موسمه بتاريخ 1993.12.10 قتل مدير المتحف الدكتور ريزو ساريتش.

أيضاً، بين رئاسة جمهورية البوسنة والهرسك، وهذا المبنى منصب تذكاري للبلدان، تم قصفه عشرات المرات بالقذائف الثقيلة على الرغم من أنه لم يتواجد في المبنى لا الجيش ولا الأهداف العسكرية. المعذون على سراييفو حرق أيضاً مفترج مجلس الشعب لجمهورية البوسنة والهرسك ومفتر حكومة الجمهورية والبريد الرئيسي وكذلك مبانٍ أخرى غير عسكرية وهي اليوم بعد ترميمها تائق في كامل مهانها.

اعتداءات المعذون على سراييفو المحاصرة لم تتجاوز لا العالم الوطنية ولا التاريجية للمناصب التي تم إنشائها في عهد الإمبراطورية العثمانية. وهكذا فقد قصف عدة مرات سوق باشارشيا الذي نشأ في عام 1462 ، وكذلك مسجد فارهاديا الذي أنشأ في عام 1561 ، و يقذف العدو عام 1992 في قبة المسجد. أيضاً، قذف العدو عدة مرات جامع غازي خسروفيك الذي أنشأ عام 1530 ، وجميع المباني المذكورة تعد من العالم الأخرى الوطنية لجمهورية البوسنة والهرسك.

من ناحية أخرى يجب القول أنه خلال العدوان على جمهورية البوسنة والهرسك، وفي سراييفو المحاصرة، حافظ جيش جمهورية البوسنة والهرسك من التلف والسرقة والحرق أو أي أنواع آخرى من انتهاك حرمات الكنيسة الكاثوليكية والكنيسة الأرثوذوكسية ومعبد ال耶هود وكذلك المباني الدينية الأخرى.

تاريخ الحرب و رسالة السلام - سير إلى السلام وتعرف على عهد حرب سراييفو

بسبب الحروب التي بدأت في سراييفو كلها وبشكل دائم ثم توقفت وبدت وكأنها عادت من جديد، تعتبر المدينة المتحف. امتد عبر هذه المدينة التاريخ العثماني والمنصاوي واليوغوسلافي والتاريخ النازى والشيوعي والتاريخ الحديث. ومع ذلك، إذا رغبت بالتعرف أكثر على تاريخ حرب سراييفو المحاصرة والتعلم أكثر وأكتساب المعرفة في الفترة من عام 1992 إلى 1995،

فانا نقترح عليكم زيارة الأجزاء التاريفية التالية، بالإضافة إلى المواقع التي وضعت علامات عليها في هذا الدليل لمزيد المعاشرة.

المتحف التاريفي لبوسنة والهرسك، يقع على شارع زمبايا بوسنة رقم 5، سوف تجدون فيه أفضل وأكبر معرض لذكريات سراييفو المعاشرة. سوف تجدون كيف تجاوز سكان سراييفو من الموت، ماذا كانوا يأكلون وعماذا كانوا يتدفرون، ماذا كانوا يلبسون، بأي الوسائل كانوا يتواصلون مع الخارج ومن أي المصادر كانوا يشربون الماء وفي أي الأوان كانوا يطهرون الطعام وبأي الوسائل كانوا يدافعون عن أنفسهم. مثل معرض المتحف رسالة تذكير ممتاز للحضار سراييفو الوحشى على الرغم من الوسائل الصعبة التي احتاروا للبقاء على قيد الحياة، سوف تشعرون بروح الحياة المنوية التي ستعرفون عليها خلال الجولة في هذا المعرض في المتحف التاريفي لجمهورية البوسنة والهرسك.

- النصب التذكاري "إيكار" يقع مباشرة أمام المتحف التاريفي لجمهورية البوسنة والهرسك.
"إيكار" مسمى للطعام الذي كان يصل في الغالب كمساعدة من العالم لسكان سراييفو المعاشرة. حتى الآن لم يتم التحديد بالضبط ما هو معنى الطعام المغلب "إيكار" ماعدا أنه لم يصنف في أي حال من الأحوال من الأطعمة الصحية الجيدة.

وكعلامة شكر ذو طابع سخرية، قام المجتمع الدولي من أجل سراييفو الأوروبية الأولمبية التي تركها العالم للنجاة من الموت تعلي على علب الأطعمة المسممة كالطعام المغلب "إيكار"، قام الفنان نوفيتشا شوبيش بفتح نصب تذكاري للمجتمع الدولي على الشكل المغلب "إيكار" ونقش عباره سخرية على النصب التذكاري مفادها: "سكان سراييفو المستتون" وتم افتتاحه بتاريخ 2007.4.10

- يقع متحف نفق النجاة في شارع توبلن رقم 1 في حي دوني كوتوراس. نفق النجاة، تم تسميه في الحرب رسمياً بـ"نفق دي بي" وتم إنشائه أثناء حصار سراييفو عام 1993. وينبع فكرة إنشاء هذا المحظظ الاستراتيجي الدولي من السيد ميرساد شاوشاوبيش حين أُعطي الأمر ببنائه أول قائد لجيش جمهورية البوسنة والهرسك الجنرال سفر خليلوفيتش.

تم بناء النفق تحت درج مطار سراييفو وكان يربط بين منطقتين تابعتين لدولة البوسنة والهرسك دوبرينا وبونغر ومن هذا المنطلق سمى رسمياً بـنفق دي بي والخروف ترمز لأسماء المناطق المذكورة. كان طول النفق حوالي 720 متر وارتفاعه حوالي 1.5 م. واليوم، في نفق النجاة باستطاعتكم أن

المرشد التاريخي لسراييفو والمحاصرة Sarajevo 1992-1995

ترروا الوثائق والصور الأرشيفية، أشرطة الفيديو وأدوات الحرب وغيرها من المواد التاريخية، والتي تجعل من زيارة المتحف المصوّر لحصار سراييفو تجربة رائعة في جو من السلام.

في وسط سراييفو، يوجد العديد من المباني والتي أصبح لها غرض آخر من استخدامها غير الذي كان أيام حصار سراييفو. هكذا أصبح الامر مع المقر الرئيسي لقيادة جيش البوسنة والهرسك والذي كان يأدي غرضه للدفاع وتغيير جمهورية البوسنة والهرسك والتي كانت تقع في مبنى محكمة البلدية اليوم في سراييفو و تستطعون رؤية هذا المبنى في شارع شانوتينا رقم 1 والمبني لم يغير مظهره منذ أيام الحرب.

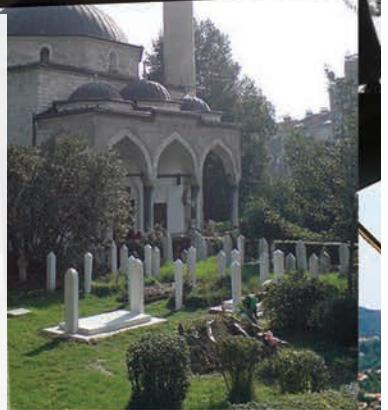
قيادة الفرقا العسكرية الأولى لجيش البوسنة والهرسك كانت تتوارد في شارع دانيليا أو زما رقم 7، وهذا المبنى اليوم هو مقر لجنة الانتخابات المركزية لجمهورية البوسنة والهرسك. والمبنى لم يغير مظهره منذ فترة الحرب.

مسجد الحرب على جبل سراييفو إغمان. تم بنائها على مفترق الطريق كابالو و هراسيشكا والطريق إلى ذلك المسجد يأخذك عبر المناظر الطبيعية الجميلة بجبال البوسنة والوصول إليه يأخذ ساعة من الوقت مثباً بين الطبيعة الجميلة.

الذي ابتكر فكرة إنشاء مسجد الحرب هو عثمان سماشيانين وتم بناء مسجد الحرب على جبل إغمان في الفترة من نوفمبر 1993 إلى فبراير 1994. كان مسجد الحرب على إغمان أول مسجد تم بناؤه بعد أن هدم مئات من المساجد أثناء الحرب على جمهورية البوسنة والهرسك. تم بناء مسجد إغمان من الخشب. طابعها الباني والجمالي يناسب البيئة الجبلية وهو واحد من المهام المفضلة للسياسيين يحبون الساحة الحربية والروحية الذين يأخذهم الطريق عبر طبيعة البوسنة.

يوجد على جبل إغمان، أيضاً، ساحة صغيرة تسمى "مالو بولي" كانت ساحة رياضية لدوراة الألعاب الأولمبية الشتوية عام 1984 في سراييفو، وفي صيف عام 1993 كانت تلك الساحة المكان الذي أوقف فيه مدافعي سراييفو قوات المعتدين من رغبتهم في جعل سراييفو في موقف حرج. وفي هذا المكان توجد منطقة التزلج على الثلوج التي أضحت مظهراً شاهداً على المذابح التاريخية.

مقبرة "كواواني" هي أكبر مقبرة للمدافعين الذين قتلوا أثناء حصار سراييفو. دفن فيه 1487 شهيد من قوات جيش البوسنة والهرسك ووزارة الداخلية للمؤمنة. داخل هذه المقبرة دفن العديد من القادة وأبطال الحرب أمثال صفت حاجيتش وأيضاً المدافعين الذين

لقوا حتفهم بعد إنتهاء الحرب. في جميع هذه المقبرة يوجد قبر رئيس رئاسة جمهورية البوسنة والهرسك الرئيس علي عزت بيجوفيتش الراحل.

مقبرة المسجد على ياشا تقع بجانب مبنى رئاسة جمهورية البوسنة والهرسك. في ساحة مقبرة على ياشا دفع العديد من الجنرالات الحالدين لجيش جمهورية البوسنة والهرسك أمثال مصطفى خيرو الاهوفيش الملقب بالطلاليان، ورفعت بيلابس وأنور شيهوفيتش وصفوت زايcko وزيكرو سولوفيتش وغيرهم من مدافعي سراييفو.

"إذا كنت تسالني الآت أين أنا، أنا لا أخرج من هذه المدينة كل شيء في بيتي هنا. إذا كنت تسالني كيف أنا، أن يختصروا لك الإجابة في كلمتين، لطلق الحال ليخبرك بكل شيء. أرجوا ألا يتذكر لأحد" (الكلمات لشاعر سراييفو كمال موتيتو عن حصار سراييفو)

"المدينة التي كانت يوماً رمزاً للحرب والدمار، أصبحت مكاناً لا يعد الإخلال فيه مكيداً وإنما رمزاً للنفع والإمكانيات. قدم أوروبا ثقل ملتقى للحضارات والأمم والأديان وهذا يتطلب بناء جسور العلاقات الجديدة وتتجدد الجسور القديمة" (البابا فرانسيس)

"الورود على الأسفلت" هي آثار للقذائف المدفعية المسومة بالملون الأخر - لون الدم لموطني سراييفو الذين قتلوا والتي يمكنكم أن تشاهدوها في جميع أنحاء سراييفو. تلك المناصب التذكارية تقع في الأماكن التي انفجرت فيها أثناء العدوان على جمهورية البوسنة والهرسك قذائف العدو وقتل عدداً كبيراً من مواطني سراييفو الخاصرة. وبالحفاظ على "ورود الأسفلت" فإن سراييفو تحافظ على ذكرى أشد حصارٍ فرض على مدينة أوروبية وعلى سكانها بعد الحرب العالمية الثانية."

الترجمة: مريم كابو

Historijski vodič opkoljenog Sarajeva

1992-1995

1. Parlament Bosne i Hercegovine
2. Špičasta stijena
3. Groblje stadion
4. Spomenik ubijenoj djeci Sarajeva
5. Masak (Ferhatdžija)
6. Masak (Markale 1. pješčica, Markale 2. trnica)
7. Masak (Boljajkov potok)
8. Masak (Dobrinja 3.)
9. Masak (Ulica Halaci)
10. Bitka za sarajevske bebe (Sarajevsko ponodište "Zelena Mudićović")
11. Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine
12. Prvi Glavni Štab Armije Republike Bosne i Hercegovine
13. Poštačka bitka
14. Bitka za Predsjedništvo RBH, 2. maj 1992
15. Bitka za brdo Žuk
16. Vijećnica
17. Spomenik međunarodnoj zajednici "War"
18. Muzej "Tunel spasa"
19. Komanda Protkorpsa Armije RBH (Sarajevo)
20. Šehidsko mearje "Kovač"
1. Bojničan, ljevostrana i desna strana
2. Smrtno mjesto
3. Mirovina na groblju
4. Mirovina na groblju
5. Mirovina na groblju
6. Mirovina na groblju
7. Mirovina na groblju
8. Mirovina na groblju
9. Mirovina na groblju
10. Mirovina na groblju
11. Mirovina na groblju
12. Mirovina na groblju
13. Mirovina na groblju
14. Mirovina na groblju
15. Mirovina na groblju
16. Mirovina na groblju
17. Mirovina na groblju
18. Mirovina na groblju
19. Mirovina na groblju
20. Mirovina na groblju

Historijski vodič opkoljenog Sarajeva

1992-1995

Izdavač:
Centar za strateška kretanja KS
uz podršku
Ministarstva za boračka pitanja KS

www.vodicopkoljenogsarajeva.ba

